

Cluj, Str. Baron L. Pop 10.

TELEFON: 9-77

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre	1150 Lei
Félévre	600 "
Hegyedévre	320 "
Egy órára	110 "

X. évfolyam * 281. szám

* 1927 december 17 *

UJ KELET

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

Barátaink is vannak

Ezekben a zürös, vészes, gondterhes napokban minden figyelmünket és minden energiánkat ellenségeink felé kellett koncentrálnunk és alig jutott rá időnk, hogy számba vegyük azokat is, akik a mi barátaink, akik megpróbáltatásunk nehéz napjaiban emberként és testvérként melénk álltak, férfias nyíltsággal keltek a megsértett igazság védelmére és átélve a tartózkodás és diplomatisz megfontolások korlátait, szolidárisnak vallották magukat a megkínzottakkal, a megalázottakkal. Csak most, hogy a rémület és undor érzése már nem fojtogatja oly közvetlen intenzitással torkunkat, csak most tudjuk felmérni tekintetünkkel a csatateret, amelyen létünkért való harcunkat kellett és fog kellenni megvívniunk. Ez a higgadt seregszemle — a felzaklatott ember várakozása ellenére — igen megnyugtató, sőt felemelő eredményekkel jár. A sok ürömbé egy kis öröm is vegyül ennél a számvetésnél. Egyenesen a felfedezés friss impressziójával hat a tudat, hogy harcunkban nem állunk egyedül, mert vannak barátaink és vannak barátai az igazságnak és az emberiségnek. Ezek a napok a választóvíz tulajdonságával bírtak, mindenki megmutatta arculatát és a mi szemünk is élesebbé, áthatóbbá vált.

Az első megnyugtató impresszió a román intellektuális világ magatartása volt, amely eltekintve néhány uszító professzortól, szinte egyöntetűen foglalt állást és emelte fel tiltakozó szavát a szörnyűségek ellen. Banescu, a kolozsvári egyetem volt rektora, férfiasan kemény szavakkal adott kifejezést a maga és társai felháborodásának Duca belügyminiszter előtt. Ghiulea kolozsvári professzor ismert cikke pedig egyenesen megható emberi dokumentuma ezeknek az embertelenségben bővelkedő időknek. „Ha nem tudnám, — írja Ghiulea — hogy a kolozsvári diákság távol állott a rombolástól, szégyellenem magam, hogy román professzor vagyok és hogy egyáltalán élek”. Az intellektuális köröknek még több hasonló megnyilatkozását láthattuk. Igaz, hogy láttuk az ellenkezőjét is — de erőlt most ne essék szó.

A legkellemesebb jelenség számunkra az erdélyi nemzeti parasztpárti politikuskok magatartása volt, akiknek őszinte fájdalom és mély megbotránkozása valóban erőteljes megnyilatkozási formákat talált a törvényhozás mindkét házában. Boila professzor szenátusi beszéde értékes történelmi dokumentum, amely az igazi erdélyi szellemet tükrözteti vissza, a megértést hirdető és minden gyűlöletet perhorreszkáló történelmi mentalitást. Madgearu képviselő kamarai beszéde szintén erőteljes tiltakozás volt a Janus-arcu politika ellen, amely idáig engedte fajulni a dolgokat. A nemzeti parasztpárti képviselők egyébként parlamenten kívül is intenzíven foglalkoztak a problémával a megtisztult demokrácia szellemében.

Külön felemlítést érdemel Jorga professzornak, a román politikai és tudományos élet e puritán alakjának magatartása, aki váteszi előrelátással jósolta meg már öt évvel ezelőtt a bekövetkező eseményeket és most a romok fölött tetemre hívja a bűnös rendszert, amely mindezt felidézte. Annál értékesebb számunkra Jorga professzor határozott állásfoglalása, mert a tudósról ismeretes, hogy egyéni szimpátiái nem hajlanak különös-képpen a zsidóság felé. De épen ez a felelőmelkedés a szubjektív érzelmeiken, ez a higgadt és bölös megítélése a jelenségeknek, ez teszi becsessé Jorga magatartását.

Rendkívül szimpatikus volt a Magyar Párt és a magyar sajtó állásfoglalása, amelyből az igazi testvéri érzések melegét éreztük magunk felé áradni. Gyárfás szenátor beszéde, amelyet közvetlenül a rombolás utáni napon tartott, egyike volt a legjobb és leghatásosabb stónoki teljesítményeknek ebben az ügyben. Gyárfás beszédével kapcsolatban ismét beigazolást nyert, hogy egy jó helyen alkalmazott szellemes megjegyzés többet használhat sok hosszú beszédnél. A szenátor „kirakathasonlata”, amely szerint a kormány a jó kereskedő mintájára, aki a legkitűnőbb portékáját teszi ki a kirakatba, a rosszat viszont elrejté, a diákkongresszust, mint rossz portékát, nem lett volna szabad Románia kirakataiba, Nagyváradra helyezni, inkább tette volna oda a belügyminiszteri segédlettel megtartott cionista kongresszust, amely minden körülmények között inkább járult volna hozzá Románia jóhírnevének öregbítéséhez, ez a hasonlat sok olyan koponyába is bevillagított, amelyek eddig mereven elzárkóztak az igazság meglátása elől.

Értékes politikai tett volt Willer magyar képviselő kamarai interpellációja is, aki főleg arra helyezte a súlyt, nehogy a kormány mellékvágányokra terelje az ügyet és a zavargásokat a kommunista, vagy irredenta machinációknak tüntesse fel. A Magyar Párt egyébként Simőke, gróf Bethlen útján is interveniált a kormány a zavargások ügyében.

Nem hallgathatjuk el afölötti csodálkozásunkat, hogy a német és szász pártoknak egyetlen képviselője sem talált még eddig alkalmat rá, hogy a kérdésben vallott álláspontját a törvényhozás nyilvánossága előtt kifejtse. Reméljük azonban, hogy ennek a feltűnő mulasztásnak csak technikai akadályai voltak.

Végül meg kell emlékeznünk az erdélyi szervezett munkásság derék magatartásáról is, mely szóval és tettel egyaránt helyszkedett szembe a brutalitás és törvénytelenesség megnyilatkozásaival. A szociáldemokrata párt hivatalos lapja „A felelőtlen elemek és a felelős kormány” címmel igen érdekes és a kormányra rendkívül jellemző vezércikket írt a zavargásokról:

— Hogy lehet az, — írja többek között a cikk, hogy a kormány és a hatóságok egyszerre nem keltek védelmére a magántulajdon szentségének, hanem szabad prédáján hagyták a hazafias felbuzdulásnak? Hogyan lehet az, hogy egyszerre megfélemedtek az ostromállapotról, rendtörvényről s mindazokról a drákói rendelkezésekről, amelyek a munkásságot és polgárságot bilincsbe verve tartják.

Ime az érem másik, szebbik oldala. Ennek az országnak igazán értékes rétegei, az összes demokratikus erők spontán megnyilatkozással állottak a megbántottak mellé és a meggyőződés erejével követelték valamennyien a teljes jóvátételt. Van tehát barátaink és vannak barátai az igazságnak és emberiségnek. Ezek a mostani szomorú jelenségek meg kellett győzzenek mindenkit arról, hogy itt az ideje végre, hogy az ország összes demo-

ROMÁN KIR. UDVARJ SZÁLLITO

Platina, Brilláns, Arany, Ezüst- és Kínazüst áruk. — Világhírű precíz órák

I. W. C. Schaffhausen, Omega, Longines, Eterna és Movado egyedüli képviselő, dúsválasztékban

Henry S. BRAUNFELD

Ékszeráruházában kaphatók!

Cluj, P. Unirii 15. Tel. int. 6-43

kratikus erők összefogjanak és közös fronton vegyék fel a harcot a gyűlölködés, a sötétség és a középkori szándékok fekete seregei ellen. Mert ebben az országban sürgős tennivalók várnak a demokratikusan gondolkodó emberekre. Meg kell változtatni a rendszert, amelyben az ilyen jelenségek megteremhetnek.

Az első és legfontosabb teendő azonban — amire az összes mértékadó körök rájöttek már, — hogy az ifjuság nevelését és mentalitását kell megváltoztatni, hogy a felnövekvő generáció ne egy szűk horizontu és elfogult világszemlélettel lépjen ki az élet küzdőterére. Új szellemet kell bevinni közéletünk megfertőzött légkörébe, friss, európai, haladó szellemet, amely Romániát majd felemeli a művelt nyugati államok sorában az őt megillető helyre. (m. e.)

Burkolt vérvádat terjeszt egy kolozsvári középiskola igazgatósága

(Cluj-Kolozsvár, december 16. Az Uj Kelet tudósítójától.) Valányszor az évek óta szisztematikusan tartó, lelkiismeretlen igazgatások következtében tüntetésekre, rombolásokra, templomok profanizálására és zsidók brutalizálására ragadtatja el magát a diákság egy része, a hatóságok és az ugynevezett illetékes körök minden egyes esetben szigorú szankciókat helyeznek kilátásba. Ezek a szigorú szankciók azonban sohasem valósulnak meg. Az aktív tettesek elenyésző töredéke néhány napig őrizetbe kerül ugyan, de a bírói tárgyalást — eddig legalább is minden esetben — felmentő ítélettel uszta meg, legtöbbször azzal az indoklással, hogy „nemzeti felbuzdulásból” és „jöhizeműen” cselekedtek.

De nem kerültek bíróság elé és nem jártak el azokkal szemben, akiknek ígátó és uszító munkája azt az alacsonyrendű csejtűt kiváltja, amely romboló szenvedélyben tör ki. Az illetékes körök mindannyiszor arra hivatkoznak, hogy az ígátók kiletét megállapítani nem lehet.

Ime mi segítségére sietünk a nyomozó hatóságoknak s ezuton hozzuk tudomására, hogy a mai felzaklatott atmoszférában egy kolozsvári román középiskola igazgatósága nem átalija a burkolt vérvád meséjét a közvéleménybe dobni.

Amit itt alább közlünk, az már paroxizmusa az ígátásnak és lázításnak és reméljük, hogy az illetékes hatóságok, amelyek annyira bőkezűek az ígéretekben, meg fogják tenni kötelességüket.

A „Natiunea”, amely tudvalevőleg a liberálisok kolozsvári felhivatalos lapja, tegnapi számában az alábbi hírt látott napvilágot:

— Egy középiskolai diák eltűnése. Joan Muresant, a helybeli dr.

Anghelescu gimnázium első B. osztályának növendékét az orthodox rabbinátus körözötte, mert a Szamosarok partijáról felvett egy imakönyvet. A tanuló, aki időközben az imakönyvet visszazolgáltatta, nem tért többé vissza sem az iskolába, sem szüleinek lakására. Felszólítjuk a szigurancát, a rabbinátust és a közönséget, nyomonza ki, hol tartózkodik a gyerek és jelentse az iskolának.

Az iskola igazgatósága. Ez a felháborító hír, amely a kolozsvári rabbinátust is felszólítja, hogy az állítólag eltűnt gimnázista ügyében nyomozást indítson, magán viseli a legsötétebb szándék bélyegét. Munkatársunk tegnap este felkereste az iskola igazgatóságot, ahol az iskola titkára és Pop Nicolae tanár az állítólag eltűnt Muresan Ioan eltűnéséről a következőket mondták:

— A zsidó hitközség, egy zsidó fiu útján, aki az eltűnt Muresan Joan barátja, arról szerzett tudomást, hogy Muresan Joan hirtokában egy tóra volna, amit a fiu csak pénzért akar átadni. A zsidó fiu jelentést tett erről a hitközségnek, ahonnan egy alkalmazott jött ki, aki irásban kérte, hogy az iskola igazgatósága kobozza el a fiutól a tórát. Az igazgató magához hívatta a fiut, aki kijelentette, hogy csak egy imakönyv volt nála, de azt is átadta zsidó barátjának. Az igazgató erre elküldte a fiut, hogy kerítse elő azt a zsidó barátját, aki a hitközség előtt azt állította, hogy nála egy tóradarab is van és azt csak pénzért akarja átadni. A fiu elment és azóta nyoma veszett.

— Nos, — mondotta munkatársunk, — lehet, hogy a fiut valaki tendenciósan elrejtette, vagy lehet, hogy a fiu tényleg eltűnt, de mi köze ehhez a hitközségnek, vagy a rabbinátusnak.

— Adja Isten, — felelte indulatosan Pop

Nicolae tanár, — hogy az eltűnt gyermek megkerüljön, különben a zsidók felelősek érte.

— Csak nem akar vérvádat kohlolni? — kérdezte munkatársunk.

— Ha a gyermek nem kerül elő, ugy a vérvádnak igaza lehet — hangzott a válasz.

— Hogy beszélhet így Ön, aki középiskolai tanár, hogy állithat Ön olyan dolgot, amit az egész művelt világ elítél, hogy ragadtatja el magát olyan stupid vádra, amelynek terjesztőit eddig már többször elítélték a különböző bíróságok is.

— Kérem, tartsa meg a megjegyzéseit magának — válaszolt a tanár. — Én hiszek a vérvádban, de az én hitem olvasmányokon alapszik és ezek az olvasmányok, tudom, az igazat foglalták magukban.

Ez a beszélgetés élesen világít rá arra a mentalitásra, amely a Natiunea-ban megjelent felháborító hír megszóvegezésében szerepet játszott.

Az iskola igazgatósága azonban nem állt meg ennél és a mai postával egy levelet expedált a kolozsvári orthodox hitközségnek, amelynél felháborítóbb írás évek óta nem jutott a kezünkbe.

A kolozsvári orthodox hitközség meg „merte”

URANIA-MOZGÓ

Négyek jele

Conan Doyle regénye nyomán, kalandordráma, főszerepben **Isabel Alison és Norman Page** Monopol Dorian

otváló készülék
otváló pengék
k
ulhatatlanok
Victoriel 2. szám

k ajánlatos!

lami osztálysors-
rés tvenni.
znyeremények,
remény.

ághírű főelárusító
gnél

Bankház
sice

40.—, 1/4 Kc 80.—
2 sorsjegy egyenlő
. Diszkrét sz. tkül-
zárt borítékban.
gy és hivatalos já-
b. Külföldi (nem-
talványon, vagy
levélben

uzása 1928
r 18

Kádó Lei 4000

kabátok
bátok

M. Cluj
fiuruha-
óter 14.

m regénye:
MON
könyvosztályában

en
semmit

en
semmit

rut
árut
ön

nyra
ot árakban

k

s Steiner

ségek áruháza
iriel No. 12.

eaná pentru
ne de foc

rt
árusít 1000 kg
ségi száraz
üzifát.

szulul No. 24.

-14

Select A sakkjátékos Select mozgó

január 17-én Henry Defny Marnet regénve után. Főszerepben: **Charles Dulli** és **Edith Jelanne**.

Mon. Dorian különleges pen.

tenni, hogy szelidhangu leadványában arra kérte az iskola igazgatóságát, nézzen utána, vajjon nincsen az intézet egyik tanulójának kezében az Ótestamentumnak egyik kézzel írott másolata, egy tóra, amely egyformán egész zsidó és keresztény világ előtt. És erre a levélre a következő választ kapta:

A KOLOZSVÁRI DR. C. ANGEHELESCU GIMNÁZIUM IGAZGATÓSÁGA

No. 290—1927. Cluj, 15 Dez. 1927.

Az Orthodox Zsidó Hitközségnek Kolozsvár

Értésülvén 691—1927. számú átiratokról, megvizsgáltuk az esetet és arra a konkluzióra jutottunk, hogy az Önök panasza teljesen alaptalan, minthogy sem Önök, sem mi nem tudunk semmilyen tárgyi bizonyítékot produkálni, ami az Önök állításait megerősítené.

Nem tudunk azonban eléggé csodálkozni azon, hogy Önök elég merészek szerületlen gyermekeket olyan vádakkal illetni, amelyek csak egy zavaros agyvelőből, gyűlölködő üldözési mániában szenvedő lelketből fakadnak.

Ezt a megállapítást ama tény alapján

tettük, hogy a gyermek e hó 13-ikán, tehát azon a napon, amikor Önök olyan vádakkal vádolták meg, amelyeket mai napig sem bizonyítottak be, eltűnt.

Ennek következtében kénytelenek vagyunk Önöket felelőssé tenni és felelős é is tesszük Joan Muresan nevű I. osztályu tanulóknak eltűnése miatt.

P. H.

Domide Olvashatatlan aláírás igazgató titkár

Ehhez azután igazán nem kell kommentár. Minden jóérzésű ember rögtön látja, hogy milyen gyanús és félre nem érthető szándék vezet az iskola igazgatóságát, amely nem azt tartja most kötelességének, hogy kulturhivatásának megfelelően hozzájáruljon a konzolidációhoz, hanem attól sem riad vissza, hogy az amogy is felzaklatott közvéleményt ilyen feleltelenül és lelkiismeret nélkül kísérje meg még jobban nyugtalanítani. Napok óta kutatják az illetékesek, hogy ki a felelős. Ime, az ilyen közlemények és az ilyen levelek az értelmi szerzői minden rendbontásnak. A zsidóság kolozsvári vezetői az illetékes hatóságok tudomására hozták az esetet, most az övék a szó.

Felfüggesztették Titus Malaiu teológiai tanárt, aki a nagyváradi diák-kongresszuson lázító beszédet mondott

(Bucuresti-Bukarest, december 16. Az Uj Kelet tudósítójától.) A közoktatásiügyi minisztérium táviratilag felfüggesztette állásából Titus Malaiu, a szamosújvári teológia tanárt. Titus Malaiu volt az, aki a nagyváradi diák-kongresszuson antiszemita beszédének végén a következőket mondotta: „Ha meghátrálok ebben a harcban, úgy öltek meg, ha pedig elesek a küzdelemben, akkor bosszújátok meg.” A felfüggesztett tanárt különben azzal is vádolják, hogy aktív részt vett a nagyváradi rombolásokban.

Fosztogatással és halóságsértéssel vádolják a bukaresti hadbírószak elállított diákokat

A Bukarestben letartóztatott diákok ügyében erélyesen folyik a nyomozás. A fogvatartott diákok száma 54, akiket aszerint, hogy a rombolásokban milyen szerepük volt, a hadbírószak különböző szekcióihoz rendelték. A rombolásokban és fosztogatásokban in flagranti ért diákokat, névszerint Lazarescu Jon, Dumitrescu M., Likowsky W., Stoicescu George, Prájescu W., Marginescu Emil, Fundescu Constantin, Micnescu Dumitru, Pani Petre nevű diákok tárgyalásait a bukaresti hadbírószak második szekciójához utalták. A másik csoportba a hatósági személy elleni erőszak címén fogvatartott diákok tartoznak. Ezek névszerint Constantinescu George és Paraschiv Joan, azzal vannak vádolva, hogy egy csendőrkapitányt és egy szakaszvezetőt a zavarások alkalmával véresre vertek. Az a két diák, akik két olasz állampolgárt inzultáltak, súlyos testisértés címén lesznek

hadbírószak elállított.

Ujra más szekcióba tartozik annak a 29 diáknak az ügye, akik minden ok nélkül vérszékkel állították meg a vonatot, máskor pedig a CFR személyzetének megállításával önhatármulag rendelkeztek a vonatok fölött. Ez a per Marzescu féle törvénykönyv paragrafusai szerint lesz tárgyalva. Végül pedig a Malmasion káoszában történt tüntetés tizenegy vádlottja következik, akik fölött ugyanezen törvény szerint fognak ítélni.

A különböző vétségek miatt beindított nyomozások már befejezésükhöz közelednek és a tárgyalások az összes ügyekben valószínűleg még december hónapban megtartják. A jilvai fogházba kísért tizenegy diák perében, akiknek neveit fent közöltük, a vádat Carapanca Titus, a katonatörvényszék elnöke és Hotinicanu Romulus őrnagy, királyi ügyész képviselik.

Mihali alezredes Kolozsvár új rendőrprefektusa a rend feltétlen garantálását igéri

A kolozsvári rendőrprefekturán ma iktatták be Mihali Juon új rendőrprefektust, akit a rombolások miatt menesztett Stătescu helyett nevezett ki Kolozsvárra a belügyminiszter. Mihali rendőrprefektus csendőrezredesi rangban levő katonatiszt, aki hosszabb ideig Nagyváradon élt, mint az ottani csendőrskola parancsnoka. Ma délelben a prefektus magához kérte a sajtó képviselőit, akik előtt személyéről és programjáról nyilatkozott. Mihali többek között a következőket mondotta:

— Azért küldtettem ide, hogy a város minden polgárának, felekezeti és nemzeti-ségi különbség nélkül biztosítsam nyugalmát és vagyonbiztonságát. Katona ember

vagyok és megiszottam, hogy a kard éles-ségével, de annak enességével is bíráljam el a cselekedeteit. Szigorunkatona vagyok, de nem lesz olyan igazságos és becsületes kérés, amelynek kifogástalan elintézését személyemben ne garantáljam. Kérem és elváró a sajtó közreműködését munkám teljesítésének megkönnyebbítésére. Örömmel veszem tudomásul, hogy Kolozsváron fejlett kisebbségi sajtó van és készséggel fozok mindig az újságírók rendelkezésére állani. Ezzel szemben ki kell jelentenem, hogy a legteljesebb lojalitást várom el a sajtó képviselőitől, akik csak az én engedelmemmel közölhetik nyilatkozataimat.

— Szívesen venném, ha Kolozsvár kisebb-ségi polgárainak tudomására hoznák, hogy előttem semmi névem nevezendő különbség nincsen. A nagyváradi kisebbségek ismernek engem és azt hiszem, hogy ottan minden ember meg van győződve az általam mondottak komolyságáról.

„Az, ami eddig történt, többé nem történhetik meg“

Az új rendőrprefektus ma délután négy órakor fogadta a zsidó hitközségek és egyesületek vezetőseit, akikkel több mint egy órán keresztül beszélgetett programjáról, valamint azokról az intézkedésekről, amelyeket a jövőben foganatosítani szándékszik.

A zsidó küldöttség megérkezésekor Mihali alezredes, rendőrprefektus a delegáció tagjainak elnézését kérte azért, hogy nem állott módjában személyesen felkeresni őket, majd kijelentette, hogy nagyon szívesen hallgatja meg azokat első-sorban és mindenki előtt, akik az utóbbi időben történt sajnálatos események folyamán a legtöbbet szenvedtek.

Az üdvözlő szavak után Mihali alezredes a következőket mondotta:

— Az, ami eddig történt, az többé nem történhet meg és én kezeskedem róla, hogy nem is fog többé megtörténni,

nemcsak mert szigorú intézkedéseket kapunk, de a szabályrendeletek s a törvény előírta intézkedések alapján is. Őöket épen úgy meg kell védeje az állam, mint megvédi a többi polgárokat. Azok az események, amelyek Önöket oly fájdalommal érintették és amelyek az ország jóhírnevét annyira bemooskolták, a leg-szigorubbán meg fognak torloltatni. Ami pedig a jövőt illeti — ismétlem uraim — hogy

minden eszközöm megvan arra, hogy akármilyen agitációt, amely zavart akar előidézni a polgárság között, már csirájában elfojtsunk.

Az új prefektus szavai után dr. Fischer József, az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség elnöke köszönetét fejezte ki Mihali alezredesnek az ígéretek felett, de hangsúlyozta, hogy a zsidóság még mindig attól tart, hogy az ígéretek csak ígéretek maradnak s ha a hatóságok nem alkal-maznak vasszigort, a vihar még fokozot-tabb erővel fog kitörni.

Dr. Fischer elnök után dr. Eisler Mátyás főrabbi emelkedett szószóra. Beszédének folyamán különösen azt hangsúlyozta, hogy véleménye szerint a felülről jövő rendeleteket esetleg nem hajtják végre elég lelkiismerettel és csak így történhet-nek meg olyan dolgok, amelyek az el-múlt napokban végbementek. Kéri a ren-dőrprefektust, hogy az alárendelt közegek munkáját személyesen ellenőrizze és has-son oda, hogy a kormány rendeletei betű-szerint hajtassanak végre a legutolsó ren-dőrlégény által is.

A rendőrprefektus válaszában kijelen-tete, hogy megíti dr. Eisler Mátyás fő-rabbi egy olalmából származó megjegyzé-seit, de Kossancsáról való delegálása és kolozsvári posztjának elfoglalása után is legelő dő'ga az volt, hogy személyesen rendelje el nekiük azokat a szigorú intéz-kedéseket, amelyeket a rend fentartására szükségesnek tart.

— Mint ahogy a főrabbi ur is kérte, személyesen fogom ellenőrizni az alárendelt közegek munkáját s aki azokat nem teljesíti, az viselni fogja ennek következményeit.

Ezután Glasner Akiba főrabbi a követ-kező szavakat intézte az új prefektushoz: — Prefektus ur, nekem az az érzésem, hogy hosszú idők óta végre Ön az az ember, aki hivatásának magaslatán áll. Az Ön szavaiból arra a meggyőződésre jutottam, hogy az elhangzott ígéretek tel-

Az újságírók előtt Pulca rendőrigazgat tolmácsolta a lakosság egy égető problémá-ját, ami az állandó zökkenőkkel és bonyo-dalmas adminisztrációval kezelt utlevél-ügyekre vonatkozik. Mihali rendőrprefek-tus ígéretet tett ennek a kérdésnek sürgős megoldására is.

jesítve lesznek. Éppen ezért én is meg-ismétlem azt a kérést, hogy az elmúlt események felújulásának elkerülése végett, prefektus ur mindenáron biztosítsa a zsidó lakosság nyugalmát és tartson vasfegyvel-met a városban.

Glasner főrabbi szavaira Mihali prefek-tus a következő szavakkal válaszolt:

— Értésültem arról, hogy még mindig vannak fiatal emberek, akik, bár elszige-telten, provokálóan lépnek fel a lakos-sággal szemben. Elrendeltem a rendőr-közegeknek, hogy

ezeket a fiatal embereket azonnal tartóztassák le.

A zsidó negyedek nyugalmának bizto-sítása végett elrendeltem, hogy a zsidó negyedben állandóan 24 rendőr és egy rendőrtiszt tartson szolgálatot, akik az első jelre a helyszínen teremnek. Elren-deltem továbbá, hogy holnaptól kezdve erős csendőrfőnök cirkáljanak a város-ban, hogy a zavarosban halászni akarók ebből láthassák, hogy a hatóságok most már minden zavargást csirájában akarnak elfojtani.

A rendőrprefektus ezután Dan Parten megyei prefektus jóakaratóról biztosította a küldöttséget s kijelentette, hogy a rendőrség s a csendőrség a polgári hatósággal karöltve fog a rend-helyreállításán fáradozni.

Ezután Pulca rendőrigazgató fordult a küldöttség tagjaihoz s kijelentette, hogy Mihali alezredes, aki neki is tanárja volt a nagyváradi csendőrszkolában, a tettnek az embere s kimondott szavát szent kö-telességnek tekinti, tehát a zsidóság kép-viselőinek tett ígéretét is be fogja váltani.

A newyorki hatóságok nem engedték partra szállani az orosz gazdasági tanács tagjait

Newyork, december 16. Az ameri-li hatóságok Szovjetországról gazdasági ta-nácsának Amerikába kiküldött tizennégy tagját nem engedték partra szállani. A delegáció tizennyolc dollárért mezőgazdasági gépeket akart vásárolni Amerikában.

Egyedüli közlekedés

Amerika, Canada, Argentina, Brazilia, Uruguay stb. felé

a világ legnagyobb és leggyorsabb „Saturnia“ és „Vulkania“ express-motoros-hajókkal.

Északamerikába csak 7 nap. Délamerikába csak 9 napi ut az Oceánon át. Az uti költ-ség Bukarestből New-Yorkig 100 dollár, vizum is beleértve. Utiköltség Bukarest-ből Dél-Amerikába 21 1/2 angol font, vizum is beleértve.

Határtól kikötőig az ut csak 48 óra! Köz-ben csak 2 határ! Mindennemű felvilágosi-tást és prospektust díjmentesen ad:

Cosulich Line Bucuresti, Calea Gri-vitei No 181 vagy fiókunk: **Cosulich Line** Temesvár Uri-ut, (Str. I. C. Bratianu) 18.

* Erdős Renée összes művei kaphatók az Uj Kelet könyvosztályában. Kérjen pro-spektust.

(Bucure. Kelet tudó

terpellációj tegnapi szá izgalmat k ürességtől

szén megte kopaszfejű hazutoló fi állandóan H ják meg H Duca m

hogy még témi a ron kéri a szen tudja mond Horia Ca teljes világ nyekre és a tere, mert története ti előtt.

Már az e a többségi lásokkal za ria Carp es cíói után ti megszakitott

Elmondja nea azért k hogy a rend hozzájárulna

Raducanu e szavaknál neanak a lí hoz.

Horia Ca amelynek so Duca őszint van győződ akarta az ar nem azt hit gat. A diál nacionalizmt szemitzimus.

— Nem a zeli egységet akik most ha hanem az é akkor követ amikor

a diáksá me tange ily a d ellene so minden s nak köve

Ezután tő az elmúlt há ráció a 48-as véghez, a má generáció a egységet tere a negyedik g felnőtt ifjak politizál. Vaj Falik, Mani és rombolás

Select mozgó

különleges prent.

ött Pulca rendőrigazgatás egy égető problémát okozó zökkenőkkel és bonyolult kérdésekkel utat vezet. Mihali rendőrprefektusnak a kérdésnek sürgős...

rtént, k meg

ppen ezért én is megkértem, hogy az elmúlt évnek elkerülése végett, minden bizonyságot a zsidó...

szavaira Mihali prefektus szavakkal válaszolt: arról, hogy még mindig...

embereket azonnal...

ek nyugalmának biztosítását, hogy a zsidó... szolgálatot, akik az...

us ezután Dan Parten... kijelentette, hogy a...

endőrigazgató fordult a... kijelentette, hogy az...

óságok nem engedték az orosz gazdasági cs tagjait

ber 16. Az amerikai oroszországi gazdasági... kiküldött tizenhét...

edüli ekedés

a, Canada, a, Brazilia, y stb. felé

yobb és leggyorsabb "Vulkania" expressz...

sak 7 nap, Délamerikába... New-Yorkig 100 dollár...

z ut csak 48 óra! Köz... Mindenemü felvilágosítást...

h Line Bucuresti, Calea Griv... Cosulich Lin, e (Str. I. C. Bratianu) 18.

összes művei kaphatók... Kérjen pro...

SANTOL AZ ÚJ KÉSZÍTMÉNY

növénykivonatokból és MENTHOL-ból, mindennemű hűlésből eredő beleség, ugymint:

spanyol nátha, fej-, kar-, láb-, idegfájdalom, szurás, köszvény stb. ellen biztos hatása.

Minden gyógyszerárban és drogeriában kapható

SANTOL

BEDORZSOLO

Horia Carp szenátusi beszédének részletes szövege

(Bucuresti-Bukarest, dec. 16. Az Új Kelet tudósítójától.) Horia Carp nagy interpellációja, amelyről röviden lapunk tegnapi számában már beszámoltunk, nagy izgalmat keltett a szenátusban. A máskor ürességtől tátogó padosorok ezuttal egészen megteltek, de az érett testület és kopaszfejű szenátorai öregkorukat meghazudoló fiatalos frissességgel zajonganak állandóan és sürű közbeszólásokkal zavarják meg Horia Carp okfejtéseit.

Duca miniszter, aki láthatólag unja, hogy még mindig nem lehet napirendre térni a rombolások felett, mégis csendre kéri a szenátorokat, hogy Horia Carp el tudja mondani interpellációját:

Horia Carp azzal kezdte beszédét, hogy teljes világosságot kell deríteni az eseményekre és az elmúlt öt esztendő történetére, mert csak így állhat a rémnapok története tisztán az ország közvéleménye előtt.

Már az első szavakra nagy zaj támadt a többségi szenátorok állandó közbeszólásokkal zavarják az interpellálót és Horia Carp csak az elnök erőlyes intervenciói után tudja folytatni többszörösen is megszakított interpellációját.

Elmondja Horia Carp, hogy az Unione azért kötött paktumot a kormánnyal, hogy a rend és törvényesség fenntartásához hozzájárulhasson.

Raducanu nemzeti parasztpárti szenátor a szavaknál gunyosan gratulál az Unioneanak a liberálisokkal kötött paktumához.

Nem nacionalizmus, hanem alacsonyrendű antiszemitizmus

Horia Carp tovább folytatja beszédét, amelynek során leszögezi, hogy nincs oka Duca ösztönzésében kérelmeket és megvan győződve arról, hogy a kormány nem akarta az antiszemitizmust támogatni, hanem azt hitte, hogy nacionalizmust támogat. A diákmozgalom azonban nem volt nacionalizmus, hanem alacsonyrendű antiszemitizmus.

Nem azoknak kell megvédeni a nemzeti egységet — mondotta Horia Carp — akik most hagyták el a középiskolák padjait, hanem az érett férfiaknak. A kormány akkor követte el a legsúlyosabb hibát, amikor

a diáksággal szemben a noli me tangere politikáját követte és így a diákság azt hitte, hogy ellene sohasem lépnek fel és nekik minden szabad. Ennek a politikának következménye volt Nagyvárad.

Ezután történeti visszapillantást vet az elmúlt három generációra. Az első generáció a 48-as volt, amely a egyesülést virte véghez, a második a Junimea, a harmadik generáció a mi generációnk, a nemzeti egységet teremtette meg. Ezzel szemben a negyedik generáció a fiatal, a háboruban felnőtt ifjak generációja, reggeltől estig politikál. Vajjon mit végeztek ezek David Falik, Manciu prefektus meggyilkolásán és rombolásokon, meg tüntetéseken kívül?

Van egy középkori vallásos antiszemitizmus — mondja Horia Carp — van egy tudományos antiszemitizmusunk, az azonban, amit a diákok cselekszenek, az alacsonyrendű brutális antiszemitizmus. Elismerem, hogy a kormány jóhiszemű, de súlyos és megbocsáthatatlan hibát követett el, amikor azt hitte, hogy a verekedések és a nap nap után előforduló brutalitások elszigetelt jelenségek. És itt meg kell említenem, hogy van a kormányban egy tagja, aki azt a kijelentést tette, hogy a viszonyok megváltozásához két-három esztendő szükséges, mert ennek a mozgalomnak pszichológiai oka van.

Vajjon a miniszter ur a mi bőrünkön akar pszichológiai tanulmányokat végezni?

Az ilyen okoskodás, az ilyen politika juttat el bennünket ezekhez a szegényteljes és megdöbbentő rombolásokhoz, amelyek nem riadnak vissza a középkorba illő profanizálásoktól sem.

Nagyváradon a diákok, akik látták, hogy velük szemben soha sem lépnek fel komolyan, egyre merészebbek lesznek, egy tisztet megverték és egy főgyszt a földre tepertek. Ki kell gyökerében irtani ezt a szellemet. Nem lehet eltérni, hogy az egyetemi katedrától a gyűlölet doktrínáját hirdessék.

A szeretet keresztje és a gyűlölet kampókeresztje

Horia Carp ezután a szenátus papi tagjához fordul és tőlük kérdezi meg, hogyan akadhatnak papok, akik a szeretet keresztjének jegyében megáldják a gyűlölet pogány kampókeresztjét.

E szavakra újból kitör a zaj, amely az interpelláció végéig csak egyszer-e egyszer hagy alább és Turcu szenátor hangosan kiált Horia Carp felé:

„Hát azok a rabbiok, akik a keresztények ellen megáldják a zsidó zászlót? Duca csendre inti Turcut, mire Horia Carp továbbfolytatja beszédét és a legkategorikusabban megáfolyja az Unionsulnak és Cuvantulnak ama állításait, hogy a rombolásokat a zsidó-magyar lakosság

Lepadatu kultuszminiszter állása megrendült a „Natiunea“ uszító magatartása miatt

(Bucuresti-Bukarest, december 16. Az Új Kelet tudósítójától.) Politikai körökben az a hír terjedt el, hogy a diákszavargásokból kifolyólag külföldön elterjedt rémhírek miatt a kormány Lepadatu közoktatásügyi minisztert teszi felelőssé és ezért helyzete a kormányban megrendült.

A bukaresti hírel kapcsolatban a mai „Patria“ második kiadása, az Új Kelet nyomán, közli, hogy Lepadatu Kolozsváron tartózkodása folyamán, miáltal a kárbeeső bizottsággal tanácskozott, Bukarestből telefonon felhívták.

A miniszter a jelenlevőknek azt mondta, hogy Mavrodí. a „Viitorul“ főszerkesztője hívta fel, aki a „Natiunea“-ból értesült, hogy a zsidók tüntető jellegű temetést akarnak rendezni a tóradarabok elhantolása alkalmából s ezt az ország szempontjából Bukarestben nem találják helyesnek. A továbbiakban a „Patria“ azt írja, hogy valóban

A nagyváradai zsidóság reprezentánsai kijelentették Lepadatu kultuszminiszternek, hogy nagyobb súlyt helyeznek a morális, mint a materális elégtételre

(Oradea-Mare—Nagyvárad, december 16. Az Új Kelet tudósítójától) Péntek reggel nyolc órakor Lepadatu kultuszminiszter Nagyváradra érkezett. A kultuszminisztert az állomáson Lobontiu volt prefektus, Teinpelean Dezső delegált prefektus és Egry Gergely dr. polgármester fogadták. Lepadatu a két zsidó hitközség vezetőjét reggel kilenc órára rendelte magához, azonban közbejött akadályok miatt arra kérte a küldöttséget, hogy délelőtt 11 órakor újból jelenjenek meg. A küldöttség tagjai Fuchs Benjamin orthodox főrabbi, dr. Keckeméti Lipót neolog főrabbi, Reich József hitközségi elnök, valamint Mittelmann Jakob. A kihallgatáson jelen voltak még dr. Fehér Márton Lobontiu, volt prefektus, Egri Gergely dr. polgármester.

Lepadatu kultuszminiszter többek között kijelentette, hogy a minisztérium kétféle lejt szavazott meg a nagyváradai zsidó hitközségnek és pedig másfélmillió lejt az orthodox, egy félmilliót a neolog hitközségnek. Egyben arra kérte a nála megjelent hitközségi vezetőket, hogy a kezszerek temetésének ne legyen demonstrációs jellege.

provokálta.

Ha csak azt nem nevezik provokálásnak — mondja Horia Carp — hogy a nagyváradai zsidóság ötezer diákat vendéglátott és akiknek házában nem volt hely vendégek beszállására, fizették a szállodai számlát. Ami pedig ama bizonyos hírhedt forró vizet illeti, a nagyváradai főgysz megállapította, hogy légből kapott mese az egész.

Sem a nagyváradai, sem a kolozsvári rendőrprefektus nem tették meg kötelességüket: Bunescu rendőrprefektust a vállukon vitték a diákok, miközben romboltak. Egri polgármester pedig lakásának erkélyéről nézte végig, hogyan rombolják le a lakása közelében lévő zsidó templomot.

Horia Carp ezután elmondja, hogy amikor

Economu tábornokkal végignézte a lerombolt nagyváradai zsidó templomokat, a tábornok keresztet vetett magára annak láttára, hogyan profanizálták a rombolók az oltárt és a frigszekrényt.

Egy román parasztszöveg Kolozsváron a Poale Cedek templom előtt térdre esett és keresztet vetett magára, a barbár, pogány pusztítás láttára.

Megemlíti ezután Horia Carp, hogy Fuchs főrabbi, amikor szolgáját leküldte, hogy az összetépett és bemocskolt tárlapokat összegyűjtse, a csendőr nem engedte a szolgát oda, egy órával később pedig megérkezett a város szemetes szekere, amely összegyűjtötte a megcsufolt kezszerek maradványait és a trágyadombra hordatta ki.

Végül a szenátusban ülő magas papi méltóságokhoz appellál, hogy azok hallásuk szavukat a teplomrombolások ügyében.

Horia Carp beszédére Duca belügyminiszter válaszolt, akinek beszédét már tegnap ismertettük.

Mavrodí hívta fel Lepadatu miniszterét, aki azonban csak ennyit mondott:

— Beszéljen a miniszterelnök urral! És Lepadatu miniszter telefonon keresztül megismerte Bratianu Vintila hangját, amely lelki felindulástól rezgett.

A miniszter igaztalan hangon tett szemrehányásokat Lepadatu miniszternek a kolozsvári „Natiunea“-nak hangja miatt, amelyet a lap a rombolásokkal kapcsolatban használt. A miniszterelnök Lepadatu tette ezért felelőssé, mivel a lapot a közoktatásügyi miniszter igazgatja.

Lepadatu minisztert végtelenül érzékenyen érintették a miniszterelnök szavai.

Bratianu miniszterelnök elrendelte, hogy a „Natiunea“ szüntesse be az eddig használt uszító hangnemet.

Lepadatu utódja állítólag Banu volt kultuszminiszter lesz.

Minden zongoravevőnek

ingyen

adunk egy nyereszámot, amelylyel egy 10.000 lej értékű

Melodion beszélgépet vagy annak ellenértékét 10.000 lej

kézpénzt nyerhet. — A húzás a

TRISKA J.

cég helyiségében, 1927. decembar 31-én d. u. 5 órakor, dr. Cosma közjegyző előtt történik. A sorsoláson kizárólag a

decembar hóban vásárolt zongorák és pianinók vesznek részt, tehát a nyeres esélye nagyon könnyű.

A sorsoláson az igen tisztelt vevőink is részt vehetnek és a nyeresemény azonnal átvehető.

A zongorák és pianinók

a régi árak és feltételek mellett, tehát részletfizetésre is kaphatók!

Kiváló tiszt. TRISKA J. Cluj, Strada telettel Saguna 14.

Csecsemőnek a legjobbat: Höfer hintőport, krémet, szappant

Páris, december 17-én mindig kardos kemény ellenfele. Látszik, jónak látni hatalmas ellenfele. Ilyen ugyanis a tegező pozíció mondott a kapasan rendkívül Olaszországnak Fr. ált. érzelmeiről.

A párisi lapok meglepetésként köztérium szócsove, örvendetes, hogy barátságos visszhang kellemesen hangzik.

Nagy a ma

Sá

(Budapest, dec. 17.) A ma napirendre került javaslat vitája ma kat váltott ki. A Sándor Pál képm. kormányt valoriz. A képviselő hang pusztításait és g. zethetik meg a sze jegyzők.

Sándor Pál k. mai ülésén Bud. választott, aki kij. Pál kívánságai t. nincs az ország. mely a mai viszo. nál nagyobb ter.

— A kérdések szemben — mon. ter — a mezőga. is. Egyedül a n. sünkre, azonban nek a nagypart. gék. Épen ezé.

Szó város

A belügy

(Bucuresti-Buk. Kelet tudósítóját. neata" egyik leg. datu kultuszmin. nyilatkozata látó. miniszter ur, m. jezte ki a lap k. a rombolások föl. kolozsvári város. van a városi t. ziója és a vizsgálat. felosztják-e a k. vagy sem. A mi. feltűnést keltett olyan vizsgálat. amely a jelenleg. nyuit volna. Elle. a város bizalmáb. csosok közmegele. sukat és hogy álló polgármeste. polgármester töb. fejezte ki nem. működése fölött.

Megbízható in. ban arról, hogy. ganizáció több. jó szemmel a vá. szetételét, amely. város rétegeződ. arányban azzal. jelenleg még a li. Ezek a panaszok.

100

II. oszt. bükk és és hántottfa ug.

A harmadik Róma

Reflexiók Ferrero kétkötetes regényéhez

Anatole France mondotta, hogy a történetírás művészet, mert nincs történetíró, aki ugynevezett objektivitással tudná felvázolni a megtörtént eseményeket. Francet a jelen igazolta a legfényesebben, hiszen napjaink eseményei rendszerint annyiféle megvilágításban tálatatnak fel, ahány politikai frakció, világnézet reflektor-fénye vetődik rájuk. Nincs hideg agy, mely függetlenül tudná magát az ész mámorától, mely csak minőségileg, nem pedig intenzitás tekintetében különbözik a szenvedélyek izzásától.

Másfelől, épen a legnagyobb regényírók egyike: Balzac, a regényírás, tehát az írásművészet egyik legfőbb feladatául az „emberi dokumentumok” gyűjtését jelölte meg, — tehát a művészetet a történetírás tudományához akarta közelebb hozni.

Ferrero, a ragyogó tollú olasz történetíró, aki mint történész kiváltképen művészek bizonyult, most megjelent kétkötetes regényében, mely „A harmadik Róma” címet viseli, megkísérelte a francia és balzaci álláspontot szintézisbe hozni és a művész látását a történetíró érdekeltenségével, a történetíró objektivitását pedig a művész szubjektivitásával elegyíteni. A feladat, amire Ferrero vállalkozott, kétségtelenül grandiózus, sőt vakmerő. Első pillantásra észreveszi az olvasó, hogy a stílári megoldás nem sikerült a szerzőnek, nem pedig azért, mert a költészet elemeit túlságosan erős kontrasztokkal illesztette bele a történetírás epikai szélességébe, ami feltűnően zökkenőssé teszi mondanivalójának érdekes folyamatosságát.

Am, amit elmond Ferrero, az, ha nem is egészen művészi, de annál dokumentumszerűbb. Egy darab Olaszország ez, sőt ki-mondottan a tizenkilencedik századvég liberális-féudális Olaszországa, melynek társadalmi ellentéteiből, elborult és villámokkal terhes, bár azurkékkel kendőzött egéből susterző istennilyként csapott le — a fascizmus orkánya, lecsapott, mert nem tehetet másként.

Nem véletlen, hogy a fascizmus rabként őri hazájában Ferrerót, ezt a különben konzervatív érzületű író, akinek jeles könyve annyira hozzájárul a f. szizmust természet-szerűleg megelőző fél-polgári, fél-féudális és a legrosszabb értelemben vett plebejusi Róma lélektanának megértéséhez.

Egy méregkeverési pört beszél el a regényben Ferrero, nyilván azzal a szándékkal, hogy az olasz Igazságszolgáltatás, az olasz Törke, az olasz Egyház, az olasz Szerelmi Élet tizenkilencedik századvégi korrupcióját a hiúság rabláncra fűzött Tudomány bűnös asszisztálása mellett mutathassa be. Szinte minden sorában arra eszméleti olvasóját a kiváló szerző, hogy a kondoffierik földjén a parvenük és új gazdagok hada is Macchiavelli nyomdokain halad: a Hatalom körül ropja táncát, mint ahogyan az Egyház, a hajdani virágjában lévő Egyház is a hatalomnak hódolt annak idején és a keresztény szelidség égi bírodalmát a földi erőszak attributumaival bástyázta körül.

Megvásárolható plebs mozog a szinen a regény epikus szélességében, a cirkuszok népe, amelyek teljessen mindegy, hogy ki a gladiátor, mik a szenvedései, a fő, hogy a gladiátor vére a cirkusz porondjára ömöljön és a plebs hangulatának fölőlegét a gonosz-ság hivatásos magiszterei, a kigyóbüvölő szélhámósok gyönyörtokozó simogatás-al vezessék le.

Ferrero vilásképe szerint ebben a romlott atmoszférában egy igazságkereső, szegény arisztokrata nyeri el a tisztelet és emberiség pálmáját és a regény legtisztább asszonyának lelki késégeire a vallás vizsgálató malasztját hinti a szerző. Konklúziója természetesen téves, de viszont kétségtelenül jóhiszemű.

Am nem is ez a fontos, legalább is a dokumentumszerűség szempontjából nem. A fontos az, hogy ez a regény a jelenlegi fascista Olaszország megértéséhez kitűnő Baedeker, mondhatni: nyitány, amelynek disszonáns hangjaiból nagyon sok meg nem érthető megértünk. Megértjük azt, hogy a káros örökség, melyet a harmadik Róma az első és második Róma erőszakra és üres csillogásra alapított világából átmentett, a negyedik Rómában kellett, hogy megérje utolsó, bár legkegyetlenebb reneszanszát.

Megértjük azt, hogy a Politikum, a mai hatalmi berendezkedés mellett, az a királyviz, mely minden fejlődésből, tudományos előrehaladásból a maga céljainak korrupciós aranyát vonja ki, hogy sárga fényével megvakítsa a tisztánlátási akarókat, a naiv jóhiszeműeket, akikben még van kedély és merészség ahhoz,

hogy a megváltozhatatlannak látszó elvont eszmékkel igyekezzenek megváltoztatni.

A mai fascizmus ezeknek teljes esődjét igazolja s így a ferrerói vilásképe csődjét is, mely ebben a regényben élénken revelálódik s mintegy él s ellentmondásban van a történetíró Ferrero viláképevel, aki mint ilyen, pompásan látta meg a történelem materiális vonatkozású hajtó- és formáló erőinek rohamát, amint meghódítják az ellenálló ideket és a világ négy tájára szórják azoknak csontjait, akik vértelenül mentek az ellenállás küzdelmeibe.

Ferrero, amikor ezt a nagyszabású regényét kompilálta, úgy akarta, hogy az eddig képletele sikátoraiba számított költészet diadalmaskodjék a Történelem és a Valóság fölött. A predestináció azonban, mely tevékenységének útját eleve kijelölte, hatalmasabb volt ennél a szándéknál. Ferrero „Harmadik Rómája” a költészet köntöse alatt a valóság és a kontemporén történelem lényegét mu-

tatta meg: a negyedik Róma árnyát, mely betetőzése és történelmi fináléja a harmadik Róma hatalmi örjögésének, áligazságosságának, áltudományának és ama szenvedélyeinek, mely a mulatság kedvéért és profán tapsok hangjaért feláldoz minden igazságot, fűtől a szenvedésre, elbuktatja a gyöngét, erőszakával az erőt és mindezek tetejébe szentül hisz „küldetésében.”

Ferrero regénye, ha par excellence irodalmi-esztétikai szempontból vizsgáljuk, nem a leg-sikerültebb alkotások közül való. De ma az esztétika fölött, legalább is átmenetileg a dokumentumoknak kell diadalmaskodniok. És ebből a szemszögből nézve: „a harmadik Róma” rendkívül jelentőséggű, mert megért-jük belőle a ma Olaszországot és talán kö-vetkeztethetünk belőle egy új Róma eljöttére is, mely csak a mainak romjain épülhet fel. Kár, hogy Ferrero okos, bár elfogult szemei ezt már aligha láthatják meg.

Salamon László

Aki mostohagyermeké szemeláttára gyilkolta meg feleségét

Husz évre ítelték a feleséggyilkost. Egy házasság rémségei

(Bécs, dec. 16. Az Uj Kelet tudósítójától.) Ausztriának nagy szenzációja az az esküdtészi tárgyalás, amely most is izgalomban tartja a közvéleményt. Néhány hónappal ezelőtt Thomas Osterreicher, hohenaui kereskedő, a nálánál tíz évvel idősebb és elváltan élt feleségét, Redl Amáliát, annak első házasságából származó nyolcéves leánya jelenlétében megfojtotta, a holttestet pedig, hogy úgy tüntesse fel a dolgot, mintha az asszony öngyilkosságot követett volna el, felakasztotta az ajtófélfára.

Terve sikerült. Az orvos ugyanis öngyilkosságot állapított meg és Redl Amália asszonyt eltemették. A községben azonban hamarosan elterjedt a hír, hogy az asszony nem halt meg természetes halállal. A hatóságok megindították a nyomozást, amely Osterreicher letartóztatásával végződött.

Az ügyész a krensi esküdtbiróság előtt a tényállás előzményeit a következőkben foglalta össze:

Osterreicher 1918 óta élt együtt Redl Amáliával. 1921-ben az asszony egy házat vásárolt, amelyeknek azonban csak a felét iratta át férjére. Ezenkívül telkeket is vett, amelyeket szintén nem akart megosztani Osterreicherrel és pedig azért, mert férje könnyelmű életet élt és attól tartott, hogy a vagyon elherdálja és kislánya nem fog semmit sem örökölni. Emiatt a házaspár között örökös volt a civódás és Osterreicher nem is beszélte feleségével. Étkezni hazament szülőihez és csak aludni járt a közös lakásra. Ez év május 13-án hajnali négy órakor Osterreicher a kis Leopoldinnal szüleihez jött és elmondta apjának, hogy felesége felakasztotta magát. Hat órákor értesítették az orvost az öngyilkosságról, aki a helyszínrre sietett és öngyilkosságot állapított meg. Pünkösdkor egy Traxler nevű fiatalember többek előtt kijelentette, hogy meggyőződése szerint az asszony nem volt öngyilkos, hanem bizonyára férjének lett az áldozata. Elmondotta, hogy a nevezetes estén hallotta, amint Osterreicher e szavakkal förmedt feleségére: „Várj csak, rövidesen elérkezik utolsó órád!” Bement az udvarba és látta, amint a férj kötelet hajított az asszony nyaka köré és megfojtotta. Ő maga nem akart beavatkozni, mert félt az erőszakos Osterreicherrel.

E vallomás alapján Osterreicherné holttestét exhumálták és megindították a bűnpert a férj ellen.

A tanúkijelentések nagy izgalom közepette kezdődtek. A bíróság ugyanis a tanúk között felsorolta a meggyilkolt asszony leánykájának nevét. A kislány szereznyen, kisirt szemekkel jelent meg és csendesen leült a tanúk padjára.

Thomas Osterreicher síró hangon védekezik. Kijelenti, hogy soha eszében sem volt ilyen borzasztó cselekedetnek az elkövetése. A nevezetes estén kilenc órákor jött haza és lefeküdt aludni. Hajnali félháromkor felesége felkeltette, majd közlekedett hozzá, ő azonban elfordult tőle, mert nem szeretett. Hirtelen észrevett az asszony kezében egy kést, mire felugrott és ellökte nejt magától. Az asszony erre kijelentette, hogy fel fogja akasztani magát és kifutott.

Elnök: Gyermekek a jelenet alatt ébren voltak?

Vádolt: Azt nem tudhatom, de úgy gondolom, hogy aludt.

Az elnök ezután Traxler Konrádot, a koronatanut hallgatta ki. Elmondja, hogy a nevezetes estén hazafelé tartott és Osterreicherék háza felől nagy lármát hallott. Lassan kinyitotta a kapu ajtaját és bement az udvarba. Bent a verekedés egyre hangosabb lett, Osterreicher fenyegető hangon mondotta, hogy meg fogja ölni az asszonyt. A félrehúzott függöny mögül látta, hogy a házasság egymást ütök. Osterreicher hirtelen kötelet vett elő és körülcavarta a felesége nyakán.

Elnök (vádoltához): Mit szól mindezekhez?

Vádolt: Minden szó merő hazugság!

Tanu: Az igazat mondtam, a teljes igazat és csak azt mondtam el, amit láttam. Isten engem úgy segítjen.

Most a nyolcéves kislány került sorra. A gyermek határozottan és megfelelő intelligenciával beszélt.

Elnök: Kislány, az iskolában tanultad a vallást és tudod, hogy szól a nyolcadik parancsolat.

Tanu: Tudom. Így szól: Ne tégy hamis tanuságot felebarátod ellen.

Elnök: Tudod, mit jelent ez?

Tanu: Tudom uram, nagyon jól tudom.

Elnök: Mondd el, ha emlékszel rá, hogy halt meg édesanyád?

Tanu: Fölbredtem álmomból, amikor anyuka jajgatva kiabált: Poldikám segíts, mert megölnek! Fölkeltem, de senkit sem láttam a szobában, mire kimentem a kamrába, ahol világgosságot láttam. Szegény anyuka már föl volt akasztva és láttam, hogy (apjára mutatva) ez az ember hurokot kötött és megszorította anyám nyaka körül a kötelet. (Nagy mozgás a hallgatóság és a bíróság körében.)

A gyermek ezután az elnök kívánságára egy spagáttal megmutatta, hogyan csinálta mostoha apja.

A tanu: Megijedtem és azt mondtam Thomas, vedd le a kötelet! Mire azt mondta, hogy ő ezt nem tudja. Mondtam, hozz egy kést! Erre is kijelentette, hogy nem tud hozni. Kézem fogott és a kamrából kivezettem a szobába. Itt elmondta, hogy anyuka meg akarta ölni egy késsel, de a kés fennakadt a párnák között.

Elnök (a vádolt felé): Nos, mit szól mindezekhez?

Vádolt: Ebből sem igaz egyetlen szó se!

Elnök (a gyermek felé): Szeretted anyádat?

Poldi: Anyukát nagyon szerettem, de Thomast nem tudom szivlelni.

Elnök: Mért?

Poldi: Mert anyukát fölakasztotta! (Nagy mozgás.)

A tanúkijelentések végén felolvasták Redl Amália holttestéről szóló boncolási jegyzőkönyvet. Eszerint a szerencsétlen asszony a gyilkosság időpontjában áldott állapotban volt. Az elnök ezután átadta a kötelet, amelyen Thomas Osterreicher fölakasztotta feleségét és amelyen még most is látszott a beszikkadt vér.

Az esküdték rövid tanácskozás után Thomas Osterreichert gyilkosságban bűnösnek mondták ki. Mire a bíróság husz évi sulyos fegyházra ítélte a vádlottat.

Hirdessen az Uj Keletben

MINDEN VEVŐ
KAP

Szép
karácsonyi
ajándékot

Fischer
üvegudvar Cluj

Butor vásárlás
bizalom
dolga!

Hajóbutort akar venni, ne sajnálja az utat

Tg.-Mures Marosvásárhelyre
és tekintse meg

Székely és Réti
Erdélyrészi Butorgyár Rt. hatalmas raktárait. —

Bösendorfer, Stingl, zongora és pianó
Wirth, Hoffman gyárak képviselete.

Hitelképes egyéneknek kedvező fizetési feltételek

Eltűnt egy fiatal
17 éves leány

arcáról a csunya éktelen szepülő, májfolt ránc és bibircs, miután a Dr. Biro féle Havasi gyopár Krémet, szappant és mosdóvizet használta. Kapható minden gyógyszerárban, drogériában

Képeskönyvek,
meséskönyvek
és imakönyvek

nagy választékban és legolcsóbban kaphatók Király János könyvkereskedésében Cluj, Főter 15. Plebánia-áptület

TUNGSRAM
RÁDIÓCSŐ

A LEGTÖKÉLETESEBB!

Mussolini már békülékeny hangokat penget Franciaország felé

Az agresszív Duce külpolitikai expozéjában a francia-olasz megegyezést hirdette

Páris, december 16. A mindig agresszív és mindig kardcsörtető Mussolini, most, hogy kemény ellenfélre akadt Franciaországban, úgy látszik, jónak látta enyhébb hurokat pengetni hatalmas ellenfele: Franciaország felé. Mussolini ugyanis a tegnapi minisztertanácson expozét mondott a külügyi helyzetéről, amelynek kapcsán rendkívül békülékenyen nyilatkozott Olaszországnak Franciaországgal szemben táplált érzelmeiről.

A párisi lapok Mussolini expozéját kellemes meglepetésként könyvelik el, a külügyminisztérium szócsöve, a „Petit Parisien” szerint örvendetes, hogy Briand barátságos beszédére barátságos visszhang jött Rómából. Különösen kellemesen hangzik Mussolininak az a kijelentése, hogy sem a francia-jugoszláv, sem pedig az olasz-albán szerződés nem zavarhatja meg a jóviszonyt Róma és Páris között.

— Musolininak igaza van, — jegyzi meg a „Petit Parisien”, amikor kijelenti, hogy először diplomáciai tárgyalásokkal kell kiküszöbölni a surlódási felületeket, hogy utána személyes eszmecserével lehessen megkoronázható az olasz francia megértés műve. E tekintetben Róma és Páris egyetértenek.

Jellemző, hogy még a baloldali sajtó is úgy véli, hogy Mussolini kijelentéseivel a francia közvélemény lidérenyomás alól szabadult fel. Mussolini beszéde mindenesetre megnyitotta az utat a francia-olasz megegyezés felé.

Nagy pénzügyi viták hangzanak el a magyar valorizációs javaslat felett

Sándor Pál vitája Bud János pénzügyminiszterrel

(Budapest, dec. 16. Az Uj Kelet tudósítójától.) A magyar képviselőházban a napirendre került valorizációs törvényjavaslat vitája meglehetősen éles kritikákat váltott ki. A tegnapi nap folyamán Sándor Pál képviselő élesen támadta a kormányt valorizációs javaslata kapcsán. A képviselő hangsúlyozta, hogy a háború pusztításait és gazdasági csődjét nem fizethetik meg a szegények és a hadikölcsönjegyzők.

Sándor Pál beszédére a képviselőház mai ülésén Bud János pénzügyminiszter válaszolt, aki kijelentette, hogy Sándor Pál kívánságai teljesíthetetlenek, miután nincs az országban olyan gazdasági alap, mely a mai viszonyok között a reá róttá-nál nagyobb terheket elviselhetne.

— A kérdések egész sorozatával állunk szemben — mondotta a pénzügyminiszter — a mezőgazdaságban és az iparban is. Egyedül a nagyipar áll rendelkezésünkre, azonban az erőforrások, amelyeknek a nagyipart táplálnia kellene, gyengék. Epen ezért tudatos iparpolitikát kell folytatnunk, mert annak ellenére, hogy agrárállam vagyunk, a mostani viszonyok akadályoznak bennünket abban, hogy agrárképességünket teljesen kifejtsük. Az igazi valorizáció alapját csak a munkaalkalmak szaporítása képezheti.

Beszéde végén kijelentette Bud János, hogy bármilyen valorizáció megindíthatja a lavinát. Tény, hogy voltak egyesek, akik saját kebelükben valorizáltak, azonban ez csak hitelpolitikai probléma volt. A valorizációs javaslat különben sem zárja ki, hogy valaki önként valorizáljon, miként azt a magyar főváros is tette, a nagy valutás kölcsön valorizálásával.

— Becsülettel hoztam ide javaslatomat és becsülettel képviselem az ország színe előtt — fejezte be beszédét Bud János. Nem azonosíthatom magamat Sándor Pál kijelentésével, aki Teleszky ígéretére hivatkozott, aki annak idején megígérte a hadikölcsönök visszatérítését. Teleszky annak idején egy győzelmes háborúban bizonyított és a tragédia csak azután következett be.

Szó sincsen a kolozsvári városi tanács feloszlásáról

A belügyminisztérium cáfolja a feloszlásról elterjedt híreket

(Bucaresti-Bukarest, dec. 16. Az Uj Kelet tudósítójától.) A bukaresti „Dimineata” egyik legutóbbi számában Lepadatu kultuszminiszternek egy meglepő nyilatkozata látott napvilágot. A kultuszminiszter ur, miután felhaborodását fejezte ki a lap kolozsvári tudósítója előtt a rombolások fölött, kijelentette, hogy a kolozsvári városházán már folyamatban van a városi tanács ügyvitelének revíziója és a vizsgálat eredményétől függ, hogy feloszlatták-e a kolozsvári városi tanácsot, vagy sem. A miniszteri nyilatkozat örösi feltűnést kellett, hiszen eddig semmi olyan vizsgálatról nem volt tudomásunk, amely a jelenlegi városi tanács ellen irányult volna. Ellenben úgy tudtuk, hogy a város bizalmából választott városi tanácsosok közmegegyezésre teljesítik hivatásukat és hogy Kolozsvár köztisztviselőiben álló polgármestere: dr. Mihali Tivadar polgármester több ízben is megegyezését fejezte ki nemliberális munkatársainak működése fölött.

Elégedetlenek a liberálisok

Megbízható információink voltak azonban arról, hogy a kolozsvári liberális organizáció több tagja egyáltalán nem nézi jó szemmel a városi tanács mostani összetételét, amely — ha hű kifejezője a város rétegződésének — de nem áll arányban azzal az inkompetenciával, hogy jelenleg még a liberális párt van uralkodó. Ezek a panaszok több ízben is eljutottak

Lepadatu miniszter fülébe, aki — hír szerint — ígéretet is tett volna bizonyos irányban elégedetlen híveinek. A párt-hívek elégedetlensége azonban még távolról sem elegendő ok arra, hogy egy hivatását teljesítő városi tanácsot eltávolítsanak helyéről. Epen ezért felkerestük Christescu belügyminiszteri vezérigazgatót, a városi tanácsok ügyének intézőjét, aki a következőket válaszolta kérdéseinkre:

Szó sincsen a feloszlásról

— Szó sincsen a jelenlegi kolozsvári városi tanács feloszlásáról. A Mihali polgármester vezetése alatt álló tanács működése ellen eddig semmi kifogás nem merült fel és így természetes, hogy nincs miért feloszlítani a tanácsot. Starrak vezérfelügyelő ankétje az Osvada-rezsim működésének felülvizsgálására szorítkozik csupán és nem irányul a jelenlegi tanács ellen. Az a tény, hogy a város négy tisztviselőjét felfüggesztették, nem érinti a tanácsot magát, annál is kevésbé, mert ezek a felfüggesztések is az Osvada-rezsim működésével állanak összefüggésben. Minden, a városi tanácsot érintő kérdés az én kezemen megy keresztül és — mint-hogy eddig semmi sem merült fel a tanács működése ellen, a feloszlásról szóló híreket a legkategorikusabban meg kell cáfolnom.

Elég a politikából

Eddig szól a belügyminisztériumi vezérigazgató nyilatkozata, amely feltét-

lenül megnyugtatólag fog hatni a város közvéleményére. Kolozsvár alkotmányosan választott tanácsát már egyszer eltávolították helyéről a politikai eszelszövések és most kezd számokban is mutatkozni

az Osvada-rezsim „áldáshozó” működése. Elég volt a politikából! Kolozsvár lakossága tiltakozik a politikai mesterkedések ellen és a város van egyedül hivatva autonóm tanácsának sorsa fölött dönteni.

A miniszterelnök sajnálkozását fejezi ki a parlamentben a rombolások miatt

A kamara mai ülése

(Bucaresti-Bukarest, december 15. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kamara ülése előtt a kormánykört értekezletet tartott, amelyen Bratianu Vintila miniszterelnök beszélt, kifejezést adva a párt sajnálatának és fájdalomának a diákzavargások felett.

A miniszterelnök ezután megcáfolta azokat a híreszteléseket, hogy a kormány csak ideiglenes és közölte, hogy a karácsonyi szünet „január 25-én” ér véget, amikor új, fontos törvényjavaslatok kerülnek a parlament elé. Kéri a többséget, fejtsen ki kellő propagandát a néptömegek között. Kifejti, szükség van az egyetem kibővítésére, hogy az egész egyetemi ifjúság tanulhasson a laboratorumokban.

Ezután megkezdődött a kamara ülése Saveanu elnökletével.

Ifrim kérdezi a közoktatásügyi minisztert, milyen intézkedéseket tesz a jásii egyetem sulyos helyzetének orvoslására.

Anghelescu miniszter kifejti, hogy a parlament támogatásával meg fogja szüntetni a jásii egyetem krízisét.

Moldoveanu kérdezi, mikor állítanak fel egyetemet Kisenevben?

Anghelescu: Kisenevben gazdasági akadémiát állítunk fel és Craiovában is.

Bratianu György köszönetet mond a miniszternek a jásii egyetem iránt tanúsított jóakarátért.

Coltor a balázsfalvai katedrális földjeinek kisajátítása ellen szólal fel.

A kolozsvári törvényszék egyszerre két tárgyaláson mentette fel Horváth Sándor szalámigyárost, aki tizenhárom hónapot töltött vizsgálati fogságban

(Cluj-Kolozsvár, december 16. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kolozsvári törvényszék első szekciója előtt ma zajlott le Horváth Sándor közismert szalámigyáros kettős főtárgyalása. Ismeretes, hogy Horváthnak széleskörű rokonsága van Kolozsvárt s ezenkívül József főherceg milliós kincseinek eltűnésével kapcsolatban is neve többször került a közvélemény elé, épen ezért a tárgyalás iránt nagyfokú érdeklődés nyilvánult meg.

Horváth Sándort, aki 1923-ban a Victoria szalámigyár vezérigazgatója volt, a szalámigyárban érdekel Banca Generala igazgatósága jelentette fel sikkasztásért és hűtlen kezelésért. Horváth ellen meg is indult az eljárás, de közben átföldre szökött. A magyar hatóságok átadták a román hatósági közegeknek, de Horváth ezuttal a kórházból, ahova betegen került be, szökött meg. Ujra elfogták s a törvényszék fogságába került.

Horváth ügyében már négy eredménytelen tárgyalás volt, de ítélethozatalra csak ma, tizenháromhónapos vizsgálati fogsága után került sor.

Manoliu ügyész tíz vádpontot emelt a vádlott ellen, amelyek közül a két első vád az volt, hogy Horváth 365 ezer lej értékű nyersbort adott el s az inkasszált összeget elikkasztotta. A második vádpont szerint Horváth Sándor, aki egy betéti társaságnak volt beltagja, miután a Victoria-szalámigyárhoz került, a betéti társaságot felszámoltatta, de ugyanekkor több százezer lejtel károsította meg a vezetése alatt álló részvénytársaságot. Többek között a betéti társaság adósságait a Victoria Rt. számlájára írta, viszont a bevételek nagyrészt hamisan könyvezte el s a pénzt elikkasztotta.

Dr. Fehér Dezső védőbeszédében rámutatott arra, hogy Horváth ellen valószínűsítésre indult meg állásból való kiharása céljából. Tekintve, hogy a Victoriával tizenöt éves szerződése volt, melynek alapján, mint a vállalat vezérigazgatója 25 ezer lej fizetést kap havonta s a bruttó jövedelemnek két százalékát. A szerződés alapján ez csak úgy semmisíthető meg, ha az egyik fél bíróság megállapítható bűncselekményt követ el. A szerződést különben a Banca Generala igazgatósága igen sulyosnak találta, ezért mindent elkövetett, hogy Horváthot kompromittálja és törvény elé juttassa.

Dr. Fehér ezután a vád pontjait kezdte boncolgatni. Kimutatta, hogy a fővadás, mely szerint Horváth a Victoria Rt. nyersbörkészetét eladta, a tanuk vallomása alapján meg lett cáfolva s be lett bizonyítva, hogy a nyersbörök Horváth tulajdonát képezték. Kimutatta még, hogy több terhelő adat könyvelési hibákból ered, mint ahogyan azt Rusu N., a Banca Generala igazgatója is állította kihallgatása folyamán.

Végül a védő a következő konkluziót vont le:

Amennyiben a konstataált hiányok felelősek, tekintettel arra, hogy Horváth részben elszámolási viszonyban volt a Victoria Rt.-vel, részben pedig nagy ellenkövetelése volt társaival szemben, ellene sem sikkasztás, sem pedig hűtlen kezelés miatt nem lehet vádat konstruálni.

A bíróság rövid tanácskozása után dr. Anca elnök kihirdette az ítéletet, mely szerint a vádpontok bizonyítékok híján nem képeznek büntetendő cselekményt ezért a vádlottat felmenti és elrendeli azonnali szabadlábra helyezését.

Ha nem tud vagy nem akar Clujra bejönni, úgy rendeljen

SIPOS-nál

CLUJ, Calea Regele Ferdinand 8. szám
chanukai a j a n d e k n a k alkalmas árukat

Különleges cikkek:

- Férfi sockni, erős macco száu 22 leitől kezdve
- „ „ sport színekben 29 leitől kezdve
- „ „ uj mintájú selymes áru 57 leitől kezdve
- „ „ finom áru egész 200 lei-ig is kapható
- Gyermek harisnya minden színben 18 leitől kezdve
- „ „ kapható flor és gypju is, megfelelő árban
- Női harisnya erős macco szálu 35 leitől kezdve
- „ „ sport mellé színekben 39 leitől kezdve
- „ „ sodott cernából 77 leitől kezdve
- „ „ selyemből, nem hibás áru, 97 leitől kezdve
- „ „ fályol szálból 107 leitől kezdve
- „ „ kapható egész finom áru 300 lei-ig páronkint is
- Zsebkendőt vehet már 10 leitől kezdve egész 100 lei-ig darabonkint
- Női kötött mellény kapható 200 lei 31 kezdve felfelé
- Pulovereket adok 300 leitől kezdve
- Lábszárvédőt tiszta gypjuból 77 leitől kezdve

Kézimunka cikkekre hatóságilag engedélyezett végeladási engedélyem van

Minden vidéki küldeményt biztosítva küldök, tehát ha a csomag elveszne, a rendelőt károsodás nem érheti

Meg nem felelő áruért a pénzt visszaadom Amiteé rendszerű bélyeget minden vidéki rendeléshez mellékelek, ezzel 50.000 lei-ig terjedő nyeresémhez juthat ingyen

Vigyázzon a címre!

SIPOS, Cluj

Cal. Reg. Ferdinand 8. szám

10l II. oszt. hasábos 4 m³, tüzelésre kitűnően alkalmas. Házhoz szállítva. **tűzifa 950 L**

II. oszt. bükk és tölgy felaprítva, házhoz szállítva 100 kgr.-ként 79 lei. — I. oszt. bükk hasáb és hántottfa úgy aprított, mint ősles tételekben a legolcsóbb napi árban kapható Krausz Viktor, Str. Chinteu 1-3. — Telef. 423

VEVŐ
nyit
kot
Cluj
vásárlás
bizalom
dolga!
sajnálja az utat
sárhelyre
Régi
mas raktárait. —
és pianinó
fizetési feltételek
fiatal
ány
ő. májolt ránc
író féle Havasi
mosdó rizet hasz-
szertárban, dro-
yvek
yvek
aly János
Fötér 15.
RAM
CSÓ
TESEBB!

Balti blokkba akarnak tömörülni Esztország, Lettország és Litvánia

Beszélgetés Ulemanis volt miniszterelnökkel, a lett agrárpárt vezérével

(Riga, december 16. Az Uj Kelet tudósítójától.) Lettország jelenlegi szocialista kormánya az eszt nép nagy többségének ellenzése ellenére garanciaszerződést kötött Szovjetországgal. A kormány ezen ténykedése az egész országban nagy felháborodást keltett, mivel Szovjetországnak változatlanul fenyegeti a kicsiny balti államok függetlenségét. Az ellenzéki mozgalom élére Ulemanis volt miniszterelnök, az agrárpárt vezére állott, aki megkezdte egy nemzeti-polgári blokk szervezését a jövő évi választásokra. A hangulat a lett nép körében olyan, hogy a jövő évi választások kimenetelére nem lehet kétséges. A szocialista párt megsemmisítő vereséget fog szenvedni és kénytelen lesz a kormányt átadni a polgári blokknak, amelynek első cselekedete az Oroszországgal kötött szerződés felbontása lesz. Erre vonatkozólag Ulemanis, volt miniszterelnök a következőket mondotta:

— Az Oroszországgal kötött szerződés nemcsak a lett nemzet akarata ellen történt, de az összes európai államok ellen-

szenvét váltotta ki. Nekünk nem a szovjet, hanem Nyugat felé kell orientálódnunk. — A három balti állam: Lettország, Esztorország és Litvánia gyengék ahhoz, hogy külön-külön politikai és gazdasági tényezők legyenek. A fejlődés, valamint a háború után visszanyert függetlenség érdekében Lettországnak, Esztorországnak és Litvániának balti blokkba kell tömörülniök, illetőleg meg kell csinálniuk a balti államok föderációját. Ez az államszövetség úgy politikailag, mint gazdaságilag megállhatja helyét olyan erős szomszédok között, mint Oroszország, Lengyelország és Németország.

— A föderáció keretén belül mind-egyik állam megtarthatja függetlenségét. A balti tenger mentén északi Svájcot akarunk csinálni egyenrangú nemzetekkel, ki-elégített és megelégedett kisebbségekkel. A fejlődést hátráltatja a wilnai kérdés, amely körül Lengyelország és Litvánia nem tudnak megegyezni. Remélhető azonban, hogy a wilnai vita valamilyen módon rövidesen kielégítő megoldást nyer.

Állítólag tízmillió lej államsegélyt fognak kapni a zsidó hitközségek

A kamara költségvetési bizottsága mai ülésén foglalkozott a zsidó vallás államsegélyének kérdésével. Filderman kérte, hogy évi 20 milliót állapítsanak meg költségvetésileg erre a célra. Bratianu pénzügyminiszter kifejtette, hogy lehetetlen ezt az összeget a költségvetésbe felvenni a kultuszörvény megszavazása előtt, egyelőre azonban Lepadatuval egyetértve igyekezni fog 10 milliót, a kultuszörvény költségvetésébe beállítani a Mózes vallás támogatására. A bizottság ülésén Dr. Lupu is támogatta a kérést.

A letartóztatott Tarr János egy detektív kísérelében maga nyomoz panamája ügyében

A nyomozás eredményeképpen két vasuti főellenőrt tartóztattak le

(Cluj-Kolozsvár, dec. 16. Az Uj Kelet tudósítójától.) A hírhedt vált Tarr vasuti panamaügy, amellyel az Uj Kelet már többször foglalkozott, most szenzációs fordulatot vett.

Ismeretes, hogy az eddigi vizsgálat folyamán láthatatlan kezek meg akarták akadályozni az igazság kiderítését s nem egyszer történt meg, hogy magasállású vasuti tisztviselők maguk elé idézték az alsóbbrendű tisztviselőket, akiket arra akartak rábírní, hogy a Tarr ügyben tett nyilatkozatukat vonják vissza.

Dr. Motiu igazgatót, aki a kolozsvári vasutigazgatóság jogügyi osztályának volt a vezetője és akit a Tarr-panamaügy vizsgálatának lefolytatásával bíztak meg, mivel sikerült valóban leleplezni a maga nemében páratlan és millekora rugó panamát, áthelyezték Bukarestbe, így remélve, hogy a vizsgálat megakad. Több vasutast áthelyeztek és ledegradáltak ugyancsak abból kifolyólag, hogy leleplező nyilatkozatokat tettek.

Dr. Motiu által elkészített, több ezer oldalra rugó jegyzőkönyv Bukarestbe került s csak hosszas és erőles közbelépés után juttatták el a kolozsvári ügyészségre.

A vizsgálat folyamán számosan azt a nyilatkozatot tették, hogy a családok tulajdonképeni elkövetője nem Tarr János, az egyszerű fékező, hanem magassállású vasuti tisztviselők s így többek között Barjoveanu és Gheorghiu vasuti főellenőrök voltak azok, akik a családokat, hamisításokat és zsarolásokat Taar Jánoson keresztül elkövetették.

Tarr János, aki a kolozsvári börtönben ül, eddig a főbűnösök terrorja miatt nem mert leleplezni a panama részleteit, így remélve, hogy kiszabadul a börtönből. Ügyvédjének rábeszélésére azonban tegnap töredelmes vallomást tett. Epure vizsgálóbíró előtt és kijelentette, hogy csak úgy állhat a vizsgálat rendelkezésére, ha szabadon járhat a városban, hogy mindazokat az adatokat megszeresse, amelyek az igazság kiderítéséhez szükségesek.

Epure vizsgálóbíró erre egy detektívet adott Tarr János mellé, aki ezután a városban megszerelte mindazokat az adatokat, amelyek bizonyosságot tettek Barjoveanu és Gheorghiu főellenőrök bűnössége mellett s a vizsgáló bíró ezen adatok alapján elrendelte letartóztatásukat.

A vizsgálat megállapította még azt is, hogy a főbűnösök eddig minden esztől megragadtak, hogy elkerüljék az igazság kiderítését s elintézték a károsultakkal, hogy ezek ne tegyenek jelentést az ügyészségen.

A közeli napokban még tízennegy szenzációs letartóztatás várható.

Harmincegy gyermek lett a tűz martaléka a kanadai gyermekmenház egységénél

Quebec, december 16. Az itteni menház tegnap kigyuladt. A tűzkatasztrófa alkalmával számos gyermek és apaca súlyos égési sebeket szenvedtek. A gyermekek egyrésze azonban menekülni sem tudott és tűzhalált lelte a borzalmas katasztrófában. Miután a tüzet sikerült eloltani, hozzáfogtak a romok felkutatásához és ez alkalommal harmincegy gyermek megsebesedett hulláját találták meg. A panikában rengeteg gyermek eltűnt, akik ijedtükben szanaszét szaladtak. Egy tízenhat éves ápolónő háromszor rohant be a lángok közé és hősies önfeláldozással több gyermeket mentett meg, míg végül ő maga is a lángok martaléka lett.

Karácsonyi ajándékokat

harisnyában

a legjobban
legolcsóbban
legjutányosabban

csak
SPITZ-nél

Cluj, Reg. Ferd. 13
szerezheti be.

Minden vevő tőlünk karácsonyi
ajándékot kap

Eltemették Bécs főrabbiját

A közlársasági elnök, a kultuszminiszter és Bécs főpolgármestere jöttek dr. Chajesz temetésére

Bécs, december 16. Az Uj Kelet tudósítójától.) Ma délelőtt óriási részvét mellett temették az osztrák fővárosban dr. Hirsch Perc Chajesz főrabbit. Az előző éjszaka a főrabbi holtteste mellett a zsidó egyetemi ifjúság teljesítette a szokásos őrszolgálatot.

Reggel a főrabbi holttestét a Seilenstatten-uccában levő nagy zsinagógába vitték, ahol az almemorra helyezték. A templom csillárjait gyászfátyollal vonták be és a korus rázendített az „El molé rachmin“ című gyászdalra. Ezután az udvarra vitték a holttestet.

A temetésre ezrekre menő tömeg jött el, közöttük Schmitz kultuszminiszter, Heinisch köztársasági elnök, Schober rendőr-főnök és Seitz, Bécs város főpolgármestere.

Az első bucsuztatót Schwarz professzor tartotta. Az agg tudós az elhunyt főrabbi hatalmas egyéniségét méltatta, a nagy szónokot, a kristálytiszt és önzetlen karaktert, a bölcs politikust.

— Ezen nagy vonások csirái, — mondotta, már fiatal diákkorában meg voltak benne. Alig végezte el a bécsi rabbiszemináriumot, máris meghívást kapott Firenzébe,

ahol tízenkét éven át tanította a keleti nyelveket az egyetemén és egyuttal professzora volt az ottani zsidó teológiai intézetnek. A tudós érdeklődése körét kiszélesítette a zsidó közügyek felé és amikor az összeomlás évében Bécsbe jött, első dolga volt nemzetközi kapcsolatot keresni a gazdaságilag lesújtott zsidók fölségítése érdekében. Az árva és elhagyatott lelkes, odaadó barátja volt, akiket legnagyobb elfoglaltsága közepette is mindig szeretettel istápolott. Megalapítója volt a zsidó népszövetségi ligának és a próféta könyveiből mutatta ki a zsidó eszméiség és a népszövetségi gondolat rokonságait.

Bécs zsidó hitközsége nevében dr. Münz elnök bucsuztatta megindító szavakkal a nagy halottat, aki a zsidóság történelmében és tudományában maradandó nyomot hagyott.

Az uton, amerre a temetési menet elhaladt, diszruhás rendőrök és zsidó diákság állott sorfalat. A temetés ideje alatt a zsidó kereskedők üzletei zárva voltak. A nyitott sírnál dr. Pick egyetemi orvosnár bucsuztatta Bécs elhunyt főrabbiját.

„Becsületbeli adósságaik rendezése“ céljából két budapesti urifü rabló- gyilkosságot kísérelt meg

A két urifü lelkét többrendbeli zsarolás és rablás terheli.

(Budapest, december 16. Az Uj Kelet tudósítójától.) Két közismert budapesti társaságbeli fiatalembert: Tolnay Ödönt és Nagy Árpádot rablógyilkos merényletért a budapesti államrendőrség cinkotai kirendeltsége letartóztatta és beszállította a pestvidéki királyi ügyészség fogházába.

Tegnapelőtt délután ugyanis az egyik cinkotai házból rettenetes segélykiáltások hallatszóttak. A közelben csatornázási munkálatokon dolgozó emberek figyelmesek lettek a sikoltásokra és berohantak a házba, ahol a folyosón vérben fetrengve, eszméletlen állapotban találtak egy pénzpostást. Amikor a munkások behatoltak a házba, észrevették, hogy a kert tulsó oldalán két fiatalember menekül. Egyrésztük az életveszélyesen megsebesült ember segítségére siettek, mások viszont a menekülőket üldözéséhez fogtak. Ekkorra már rendőrök is előkerültek és több polgári egyén segítségével egy mellékútcában elfogták a két fiatalembert.

Az elegánsan öltözött fiatalemberek eleinte tagadni próbáltak, de amikor szembeesítették őket a súlyosan megsérült pénzpostással, megtörték és bevallották, hogy előre megfontolt szándékkal készültek a rablógyilkosságra.

Vastag botokkal támadtak neki a szerencsétlen, kötelességét teljesítő embernek és mindketten hatalmas csapásokat mértek a fejére. Amikor azonban a pénzzel telt táskáját le akarták szakítani válláról, a súlyosan sérült ember erejének utolsó megfeszítésével védekezett és kétségbeeset-

ten segítségért kiáltozott, mire elmenekültek. További vallatásuk során beismerték még, hogy a nemrég Sashalmon történt kasszafurást is ők követték el.

Ma a cinkotai postarablás tetteseit, a „társaságbeli urifükat“ a mátyásföldi kapitányságra kísérték át. Utközben szökést kíséreltek meg, erre megkötözték őket és úgy szállították be. Kihallgatásuk során az urifü bevallották, hogy

becsületbeli adósságaik rendezése kényszerítette őket arra, hogy büntényeket kövessenek el.

Elhatározták, hogy a cinkotai jómódusokat zsarolólevelekkel fogják megkörnyékezni.

A letartóztatott fiatalembereket őrzetes cellába zárták be, ahol az egyik: névszerint Nagy Árpád, öngyilkosságot kísérelt meg. Atharapta csuklóját és a priceshez dörcsölte, hogy erősebben vérezzék. Az öngyilkosságot felfedezték és Nagy Árpádot kényszerítették, hogy élve várja meg sorsát.

Legjobb a
Béldi-éoz-finomító
Puhit, fehérít, finomít. - Kapható mindenütt.
Főraktár:
EMKE-drogueria
Cluj (Kolozsvár)

Mindenkinek ajánlatos!

A csehszlovák állami osztályosorsjátékban résztvenni.

57 millió összyeremények,
2 millió főnyeremény.

Rendelések a világhírű főelárusító cégnél

Wald Bankház

Kosice

1/4 Kc 20. — 1/2 Kc 40. — 1/1 Kc 80. —
Dupla sorsjegy (2 sorsjegy egyenlő számú) Kc. 160. — Diszkrét sz (kül-
dés, felirat nélküli zárt borítékban.
Befizetés a sorsjegy és hivatalos já-
téktörvény vétele után. Kulföldi (nem-
zetközi) postautalványon, vagy
ajánlott levélben

1. osztály huzása 1928
január 18

Ön szereti a változatoságot!

A Kandia

csomagolásokban a legnagyobb választékot éri el. —

A legmodernebb
kiállítás és legfinomabb minőséget csak Kandia csokoládé és cukorkában találja.

Szombat 1927 dec

HIR

Az Uj Kelet az esztorországi zsidó bányászati zsidó Főszerkesztő: Dr. M. Felelős szerkesztő: Az Uj Kelet cikkeinek forrás megjel.

— Megfosztottak akadémiái tanárt
centből jeleltük: Az ágo kerület törvényeske. Ede szocialista képviselő tanárságtól való megviselő katedráján egydetett.

— Megszöktek főrendvénységi tárgyak akartak halálos Kremstől jelentik: A egy csaposlegény gyilkgyalta. Amikor itéletre rövidlítő elnök eszrevelszökdöste a tárgy esendörökkel kellett itelethozatal magtörténel az esküdtek azért szöktal elöl, mert félték vazni. Végül is az elcsérra, hogy előre magtótént-e a gyilkosság, ne a törvényesség a halála a gyilkos csaposlegény itélték.

A „Cyrano de Bé kolozsvári Magyar Rostand halvány arany szavai csodultek fel u Magyar Színház színpagerac tragikus figurájá persze romantikus millió költői fényében, amelye löszervé tesz a gall frissítő gunyolódása. Cy főnleges verete, szavai mindenkorra biztosítják tetszetőséget, különse mely szereti a romantiká finomkás szentimentáliz Bergerac-nak tegnap es Ugy éreztük, hogy Ros különösképen az volna. Cyrano-nál frissebb és lag pedig határozottan cimszerepben Kemény demelt sikert aratott. rencésen elegyült tra szenlemességének találó színezésével. Vastapsot tökéletes alakítást adó kesége és romantik olykor őszintén buzgó muzikalitás hangzott k kapitánya erőteljes, k eredményeként hatott. dig, most is stilusos já hely inasa figyelemre méltóan Hoyko megáll Lantos hamis páthosza sem kellemes moduláció

— Értésítés az is kezdeséről. A kol hitközség előjárósága megkezdéséről értesít amely szerint a Ferd plom mellett lévő kis tiszteletet ismét m alkalommal, vasárnap prédikációval egybek tartanak. Az előjárós ülések ama tulajdono szereléseit nem vitté hitközség irodájában

* Kalap-bárony m Gólya-Aruházban.

— Kongresszust megyei mézárósló sitónk jelenti: A hufolyó hó 13-án a déva kamara helyiségében amelyen az önkényes koztak. Az adóhívető mézáróslók meghallgató rájuk az adót és m meg, hogy a mézárósló husain mennyit keres Grossmann Miksa d készültsegre valló men és terjesztett a kongre mutatta, hogy a fisl 50—70 százalékkal m

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bansági zsidóság napilapja.
Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő.
Felelős szerkesztő: Jámbor Ferenc.
Az Uj Kelet cikkeinek utányomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

— **Megfosztottak egy szociálista jogakadémiai tanárt tanszékétől.** Debrecenből jelentik: Az ágostai evangélikus egyházkerület törvényszéke helyben hagyta Hébelt Ede szociálista képviselőnek a jogakadémiai tanárságtól való megfosztását, mert a képviselő katedráján egyházzellenes tanokat hirdetett.

— **Megszöktek az esküdtek egy törvényszéki tárgyalásról, mert nem akartak halálos ítéletet kimondani.** Kremsből jelentik: Az itteni esküdtbírósg egy csaposlegény gyilkossági bűnperét tárgyalta. Amikor ítéletre került volna a sor, a rövidlátó elnök észrevette, hogy az esküdtek elszökdöstek a tárgyalásról. Az elnöknek esendőrökkel kellett felkutatni őket, hogy az ítélethozatal megörtémbessék. Kiderült, hogy az esküdtek azért szöktek meg az ítélethozatal elől, mert féltek a halálos ítéletre szavazni. Végül is az elnöknek arra a kérdésre, hogy előre megtörtént-e a szándékkal történet-e a gyilkosság, nemmel szavaztak. Ezért a törvényszék a halálos ítéletet eljuttatta a gyilkos csaposlegényt két évi börtönrre ítélték.

— **„Cyrano de Bergerac“ reprize a kolozsvári Magyar Színházban.** Edmond Rostand halvány aranylajú, ötvözött szép-égü szával csodulást keljélt újra tgoap a kolozsvári Magyar Színház színpadán. Cyrano de Bergerac tragikus figurája ágalt a színen persze, persze romantikus milőben, szép hazugságok költői fényében, amelyeket azonban mindig valószínű tesz a gall eszrit józan füzere, frissítő gnyolódása. Cyrano művészetének különleges verete, szavainak gáláns fordulatai mindenkorra biztosítják alkotásai számára a tetszetőséget, különösen ama közönség előtt, mely szereti a romantikus lángolásokat és a finomkás szentimentilizmust. A Cyrano de Bergerac-nak tegnap este jelentős sikere volt. Ugy éreztük, hogy Rostand ma is aktuális, különösképen az volna „Sasfick“-ja, mely a Cyranonál frissebb és közvetlenebb, színpadilag pedig határozottan életképebb mű. A cimszerepben Kémény László igazán megérdemelt sikert aratott. Páthosza mindig szerencsésen elégyült tragikomikus pózainak és szellemességének találó kihangsúlyozásával és színezésével. Vastapsot kapott. Taray szintén tökéletes alakítást adott. Petroczy Alice székesége és romantikus szentimentalizmusa olykor őszintén buzdott fel: szavaiból sok muzikalitás hangzott ki. Totth Elek Jaloux kapitánya erőteljes, komoly színészi munka eredményeként hatott. Mihályfy. Mint mindig, most is stílusos játékkal tűnt ki. Réthely inasa figyelemreméltó figura. Kis szerepében Hoykó megállotta helyét, ellenben Lantos hamis páthosza, szavalatának csöppet sem kellemes modulációi zavarólag hatottak (s.)

— **Ertesítés az istentiszteletek megkezdéséről.** A kolozsvári kongresszusi hitközség eljárásága az istentiszteletek megkezdéséről értesítést bocsátott közzé, amely szerint a Ferdinánd király-uti templom mellett lévő kis imaházban az istentiszteleteket ismét megkezdik. Chanukka alkalmával, vasárnap délután öt órakor prédikációval egybekötött istentisztelet tartanak. Az előjáróság felkéri a templom-ülések ama tulajdonosait, akiknek imafel-szereléseit nem vitték el, hogy azokért a hitközség irodájában jelentkezzenek.

* **Kalap-bárony minden színben 95 lej,** a Gólya-Áruházban.

— **Kongresszust tartottak a hunyadmegyei mészárosok Déván.** Dévai tudósítónk jelenti: A hunyadmegyei mészárosok folyó hó 13-án a dévai kereskedelmi és iparkamara helyiségében kongresszust tartottak, amelyen az önkényes adókvetés ellen tiltakoztak. Az adókvető bizottságok ugyanis a mészárosok meghallgatása nélkül rótták ki rájuk az adót és maga a fiskus állapította meg, hogy a mészárosok a különböző állapot-husain mennyit kereshetnek. Az előadó dr. Grossmann Miksa dévai ügyvéd, teljes felkészültségre valló memorandumot szerkesztett és terjesztett a kongresszus elé, amelyben kimutatta, hogy a fiskus által kvetett adó 50—70 százalékkal magasabb, mint amennyit

a törvényes illeték. **Carpinisan** Simon elnök heveshangú felszólalásban tiltakozott a kincstár önkényes rendelkezése ellen. Kifejtette, hogy Hunyadvármegyét az összes megyék közül a legmostohábban kezelik a felső hatóságok és nemcsak ebben az évben, hanem már nagyon hosszú idő óta. Az 1926. évi adókvetések kétszeres terhet róttak ki a hunyadmegyei mészárosokra. Beszél az adókvető bizottságok terrorjáról és erőlyes tiltakozásra szólítja fel a kongresszus tagjait. Egy petroczyéni mészáros is felszólt, aki bebizonyította, hogy egy gyulafehérvári mészáros, akinek a jövedelme ugyanannyi, mint az övé, 6400 lej adót fizet, míg reá 112.000 lejt vetettek ki. A nemzeti parasztpárti érzelméről ismert Hunyadvármegye összes mészárosai egyöntetűleg hallatták panaszaikat a kongresszuson és elhatározták, hogy a Grossmann doktor által megszerkesztett memorandumot **Panaitescu** Juon liberális országgyűlési képviselő, adóügyi observator utján terjeszti az illetékes minisztérium elé.

* **Sima Cord bársony minden színben 88 lej** a Gólya-Áruházban.

— **Uj kongresszust tartanak Brüsszelben az elnyomott gyarmati nemzetek.** Brüsszelből jelentik: Az elnyomott afrikai és ázsiai népek a jövő hét elején folytatják tavasszal félbeszakított kongresszusukat a gyarmati kizsákmányolás ellen. A kínai helyzetéről Szunjatzen dr.-nak, a kínai köztársaság megalapítójának özvegye fog referátumot előterjeszteni. Az indiai szabadságmozgalomról Pandit Motilal Nehru fog előadást tartani. A kongresszuson többek között részt vesznek Chen Egen, a hankai kormány volt külügyminisztere és James Mastone, az angol független munkáspárt elnöke. Az európai rendszé-bizottság nevében Henri Barbuss és Edo Fimmen, az amszterdami szakszervezeti internacionale vezetője fognak felszólalni.

— **Madam Thebe szelleme jósol.** Párisból jelentik: Előkelő párisi spirítuszták szeanzót rendeztek, amelyen Madam Thebe szellemét hívták. A médium azt írta, hogy jövő év márciusában megbukik Poincaré, de de újból ő kapja meg a kormányalkotási mandátumot, 1928 januusban egy francia repülő át fogja repülni az oceánt és sirtetlenül megérkezik Amerikába. A szellem továbbá azt jósolta, hogy a jövő év elég zrenesés lesz, a gazdasági válság nem lesz erősen érezhető. A jövő évben mindössze két híres ember fog meghalni.

— **A dán szakszervezetek nem csatlakoznak a jelenlegi internacionálékhoz.** Oslóból jelentik: Az országos szakszervezeti tanács tegnap kimondta, hogy a szervezet 152 savazzal 84 elelenben elfogadta azt az indítványt, mely szerint az országos szakszervezetnek egyetlen internacionáléhoz sem szabad csatlakoznia, hogy új egységes internacionale alakuljon meg.

— **Február 20-ra tüzték ki az Erdélyben is ismert Pálffy bankár sikasztási perének tárgyalását.** Budapest-ről jelentik: A budapesti törvényszék február 20-ra tüzte ki Pálffynak, az annak idején Erdélybe szökött sikasztó bankár bűnperének tárgyalását. A törvényszék Pálffyt százötven rendbeli sikasztással és csalással vádolja.

* **Bebizonyosodott tény,** hogy az összes európai lottók között a csehszlovák állami osztálysorsjáték a legelőnyösebb és a legolcsóbb: 1/4 kc. 20, 1/2 kc. 40, 1/1 kc. 80. Dupla sorsjegy (2 sorsjegy egyenlő számú) kc. 160. (Portó 2 kc.) A most követhető 18-ik játék öt osztályánál 57 millió 394 ezer csehszlovák korona összgyermények, minden levonás nélkül lesznek kifizetve. **Főnyeremény: 2 millió korona.** A sorsjegyek terjesztője a világhírű felajúsító cég „WALD BANKHÁZ”, Kosice (KASSA). Díszkrét sőtüküldés felirat nélküli zárt borítékban, hivatalos játékterv melléklettel. Befizetések az eredeti sorsjegy átvétele után, külföldi (nemzetközi postautalványon, vagy ajánlott levélben (lejben). **I. osztály húzása 1928 január 18.** Cim: WALD BANKHÁZ, Kosice.

— **Eljegyzés.** Kornbaum Bimbi urleányt Sighetul-Marmatiei, eljegyezte Leób Mihály, Cluj.

— **120 óráig élve eltemetve.** Stuttgartból jelentik: Toka fakírt, aki a mult hétfőn 120 óras alvársra eltemettette magát, vasárnap felébresztették. Az üvegkoporsót kiemelték a sírból és megállapították, hogy a rajta levő pecsétek sértetlenek. Toka felébresztése után kihuzta arcából, füleiből és nyakából a hosszú tüket, melyeket eltemette előtt szurt testébe, majd vizet és né-

hány kanál lisztpépet kért. Az orvosi vizsgálat megállapította, hogy a fakír teljesen ki van merülve és 10 kilogrammot fogyott. Heves fejtájáson kívül más baja nem volt. A fakír jelenleg 54 éves, Düsseldorfból származik és már harmadszor mutatja be ezt a kísérletét. Körülbelül 5000 fényi közönség nézte végig felébresztését.

— **Befejezték Gajda fegyelmi ügyének tárgyalását.** Prágából jelentik: A nemzetvédelmi minisztérium fegyelmi bizottsága Gajda fegyelmi ügyében tegnap befejezte a tárgyalást. Csehoveky nyugalmazott ezredes, Gajda tábornok védője, reggel kilenc óratól, rövid ebéidőmegszakítással, este hét óráig tartó védőbeszédet mondott. Keden Komárek hadbíró-ezredes, a vád képviselője tartotta vádbeszédét. A Vecerni List jelentése szerint a fegyelmi eljárás tulajdonképeni része ma lezárult, de a büntetés kimérésére vonatkozó tanácskozások még eltarthatnak néhány hétig, mire a döntést jóváhagyás végeit a nemzetvédelmi miniszter elé terjesztik.

— **Női bajok.** A medenceszervek izzadányaival és bizonyos izzadányaival sok nőnek okoznak jelentékeny fájdalmat. Addig is, amíg radikális kurával a bajt Pöstyén-fürdőn teljesen meggyógyíthatjuk, ajánlatos a pöstyéni szapházitúra. A Pi. Qa pöstyéni szapházitúra és Gamma kompress minden gyógyszerárban és drogériában kapható. Főlerakut: Singer L. gyógyszer. Timisoara II, Str. Teg'e 2.

* **Izléses ékszereket** és dísztárgyakat csak Erdélyi ékszerésznél találhat Targu-Muresen.

* **Mintás Cord bársony 98, 118 és 150 lej** a Gólya-Áruházban.

— **A Herkör gyűlése.** Vasárnap este, dec. 18-án lesz megtartva a Herkör rendes gyűlése, a mult héten elmaradt gyűlés programjával. Az összes tagok kéretnek pontosan megjelenni. (Str. B. L. Pop 10, a Szövetség termében). Az ideiglenes Bizottság.

— **Karácsonyi álom, ragyogó gyermekünnep** lesz ma, szombat délután 3 órakor az Ujságíróklub helyiségében (v. Monostori-ut 18). A legtehetősebb kolozsvári kisleányok és kisfiúk versenyeznek a pádiumon ének, zongora, hegedű, tánc és szavaiati számokkal. A már közöltéken kívül fellépnek: A bájos kis Rimóczy Viola Mária, Bretán Juditka, a tehetséges kis szavalóművésznő, Weiss Jucika és Jánoska, a bájos és tehetséges Stephandesz Ilke, Babcsák Alice és Tibor, Jäger Bandika, stb. Lesz gyönyörű karácsonyi

élőkép is sok szereplővel és gyermekszépségverseny értékes díjakkal. Gara Ákos, a népszerű mesemondó verseket, meséket mond és tréfásan konferál az apróságoknak. Nagyszerű lesz a fővárosi, kitűnő négytagu jazzband, lesz gazdag büffé és egyéb meglepetések is várják az érdeklődő szülőket és gyermekeket.

PROGRAMMAI:
„Resolute“ „Reliance“
„Oceana“ „Orinoco“
pompás óceángőzöseivel
A) HAPAG-világkörut 1928 január 7-től május 26-ig. Díj: 2000 dollártól fölfelé.
B) HAPAG-Földközútereng és Keleti utazás 1928. január 17—május 25-ig.
C) 6 HAPAG-Eszaki sark—Island—Fjord és sarki utak. 1928 június 14-től augusztus 4-ig.
D) HAPAG Skandinávia és Keleti-tengeri ut, 1928 augusztus 15-től 31-ig.
E) 5 HAPAG-Nyugatindiai utazás 1927 december 17-től 1928. március 28-ig.

Utazási díjak 425 Mk-tól fölfelé.
A kőjutások, valamint az egész világkörűli utazásokról készséggel ad felvilágosítást és prospektust a **Hamburg Amerika Linie S. A. R.**
Bucuresti, Calea Grivitei 183.
Timisoara, Str. Mercy 2.
Cluj, Calea Reg. Ferdinand 69.
Cernauti, Bul. Reg. Ferdinand 35.
Chisinau, Str. Alex cel bun 104.
Arad, Str. Eminescu 12.

Gyümölcsfát
összel ültessen! Éghajlatunknak megfelelő gyümölcsfa és szőlőültványi legkiválóbb minőségben vásárolhat **TÓTHPALUSI és TSAI** gyümölcsfa-iskolájában, Targu-Mures. Arjegyzék ingyen

Mielőtt **kézimunka** szükségletét beszerezni igyeckszik, tekintse meg **E. ROSENZWEIG** [Strada Regina Maria

gazdagon felszerelt kézimunka üzletét, Gobelin, Kelim, Mozaik, Perzsa stb. ugymint festett más kézimunkák a hozzávaló anyagokkal, ugymint hárászok, selymek és más fonalak legdusabb választékban, feltűnő olesó **Mellfüző** mütermemben árban kaphatók. **Mellfüző** a legújabb csipő- és hasfüzők, melltartók, gummi hasfüzők, orvosi rendeletre is a legjutányosabb áron készítettnek.

Engro vételnél megfelelő kedvezményt adok. Vidéki rendeléseket forduló postával intézek el. **Kerjen árajánlatot!**

A felülmulhatatlan minőségű duplamalátá

Glória tápsör

ismét forgalomba került. Mindenütt kapható.

Tordai Sörgyár Rt.

biját
estere jöttek
ította a keleti
együttal pro-
sidó teologiai
dése körét ki-
k felé és ami-
Bécsbe jött,
i kapcsolatot
ujtott zsidók
rvák és elha-
átja volt, aki-
közepette is
Megalapítója
lignak és a
ta ki a zsidó
égi gondolat
ében dr. Münz
szavakkal a
g történelmé-
landó nyomó-
ési menet el-
és zsidó diák-
és ideje alatt
zarva voltak.
egyetemi or-
hunyt főrab-
ése“
bló-
eli.
mire elmen-
során beimer-
shalmon tör.
tték el.
s tetteseit, a
tyásföldi ka-
özben szokást
özték őket és
atásuk során
rendezése
ra, hogy
enek el.
i jómódusukat
környékhezni.
berekét őrize-
ek egyik: név-
kosságot kísé-
t és a prices-
ben vérezték.
ek és Nagy
gy élve várja
omito
tómindenütt.
ueria
ár)
latos!
sztyársors-
nni.
emények,
y.
főelőjárúsító
ház
4/1 Kc 80.—
egy egyenlő
krét sz tkül-
borítékban.
ivatalos já-
földi (nem-
on, vagy
1928

Közgazdaság

Gyorsított tehervonatokat állítanak be a nemzetközi forgalomban

A novemberi nemzetközi vasúti konferencia eredménye

(Budapest, december 16. Az Uj Kelet tudósítójától.) November végén — mint azt az Uj Kelet jelezte — Budapesten nemzetközi vasúti konferencia tanácskozott, amelynek egyetlen problémája a teher- szállítás európaszerte való megkönnyítése volt. A konferencián résztvettek a közép- európai és a balkáni államok képviselői. Később Itália is képviseltette magát a tanácskozásokon, amelyeken elhatározták, hogy az áruszállítást az említett országok közötti forgalomban intenzívvé teszik.

A határozatnak több országban máris érvényt szereztek. Németországban december tizenötödikétől kezdődően nemzetközi gyorsított tehervonatokat állítottak be. Ezek óránként hetven kilométernyi sebességgel közlekednek. Németország példáját

januárban Olaszország is követni fogja és az ezt követő hetekben sorban állítják be: Magyarország, Ausztria, Románia, Jugoszlávia, Bulgária, Törökország és Görögország a nemzetközi gyorsított tehervonatokat, amelyekre elsősorban az egyezményes országokba irányított árutak vezetik föl.

A nemzetközi gyorsított tehervonatokat menetrendjét a német Reichsbank gesellschaft fogja kidolgozni. Az erre vonatkozó tervezeteket a legközelebbi összehívott konferencián fogják bemutatni. A német példa nyomán több északi állam vasúti igazgatósága is elhatározta, hogy az internacionális áruszállítást gyors lebonyolítás érdekében beállítja a Németországban jól bevált gyorsított tehervonatokat.

Az aradi Egyesült Bank felszámolása. Aradról jelentik: Az Egyesült Bank felszámolása kedvező mederben folyik. Azt hiszik, hogy három hónapon belül az esedékes kötelezettségek be fogják folyni. A státus megállapítása után történik intézkedés a bank további sorsára vonatkozólag, ezt azonban már a legközelebbi megválasztandó felszámoló-bizottság fogja intézni. A felszámoló-bizottságban helyet foglalnak majd a betétesek képviselői is.

Gyáriparosok a külön kamaráért. A Gyáriparosok Országos Szövetségének legutóbbi központi igazgatósági gyűlésén elhatározták, hogy részletes tanulmányt dolgozzanak ki, amelyben kérik fogják a kormánytól, hogy a jelenlegi kereskedelmi és iparkamarák kettéválasztásával külön iparkamarákat állítsanak fel.

A Sfatul választmányi ülése. A Sfatul Negustoresco kolozsvári tagozata szombaton este félkilencor választmányi ülést tart, amelyre a választmány tagjait ezúton is meghívja. Minthogy fontos aktuális kérdések kerülnek tárgyalásra, mindenki jelenjen meg.

A közép-európai tőzsdék értekezlete. Bécsből jelentik: A bécsi terménnytőzsdé titkársága december tizenhatodikán a bécsi tőzsdé helyiségeiben újabb értekezletre hívta össze a Dunaegyezményben egyesült közép- és délkeleti tőzsdék vezetőseit. Az értekezleten megtárgyalták mindazokat a problémákat, amelyek egyaránt érdeklik az egyezmény aláíró államok gazdasági életét.

Az új munkásbiztosítási törvény nem veszi figyelembe a pénztárak autonómiáját. Bukarestből jelentik: Enescu, a munkaügyi vezérigazgató elkészítette az új munkásbiztosítási törvényt, amelyet a munkaügyi minisztérium szét is küldött tanulmányozás végett. Az új törvényjavaslat egyáltalán nem veszi figyelembe a pénztárak autonómiáját, ami ellen az ér-

dekeltek tiltakozást készülnék bejelenteni, minthogy a múlt évi genfi munkáskonferencia határozata értelmében, amelynek meghozatalában a román delegátusok is részt vettek, a munkásbiztosítási intézmény alapja az autonómia.

A clujji

TACAMUL

ezüstáru gyárban

Strada N. Jorga 11/A

készült minden darab evőeszköz és dísz- tárgy ezen gyárral van ellátva

Telefon 4-82.

Sürgönyeim: „Tacamul“

300-as finomság!

Gyártmányaink minden jobb ékszerüzletben megrendelhetők. — Visszatérő adónak: „TACAMUL“ Ezüstáru gyár, Cluj, Str. Memorandului 17

S. A. Transilvaneană pentru Comerț cu Lemne de foc

továbbra is 800 lejért árusít 1000 kg primaminő- és délkeleti tőzsdék vezetőseit. Az értekezleten megtárgyalták mindazokat a problémákat, amelyek egyaránt érdeklik az egyezmény aláíró államok gazdasági életét.

Cluj, Str. Memorandului No. 24.

Telefon 8-14

Hirdessen az Uj Keletben

Tőzsde

A piac lanyha és üzletlenn.

Devizák	Kolozsvár	Valutapiac 1927 december 16 (Rador)							
		Zürich		Páris	Bukarest	Budapest	Bécs	Prága	Newyork
Nyitás	Zárlat								
Zürich	3121-3124	51781	51785	49050	3127	11035	13679	65150	193120
Newyork	161-162	252875	252875	2540	16145	57150	70830	3375	—
London	789-791	203850	283875	12402	78975	2791	345770	164730	48828
Páris	639-640	2810	2810	—	637	2250	278850	13227	39375
Milánó	880-885	1535	153450	13765	880	3105	3847	18317	54287
Prága	480-482	9060	905750	—	480	169350	209880	—	29625
Budapest	2830-2840	91175	912	—	2830	—	12394	59055	—
Belgrád	—	320	320	—	285	1007	124810	594650	17625
Bukarest	—	5810	580750	1570	—	353	43750	2089	6225
Varsó	—	—	—	—	1830	6410	7943	38740	—
Bécs	2275-2285	7305	730750	—	2280	8065	—	47641	—
Berlin	3865-3875	12369	1237250	—	3870	13655	16923	80630	—

Száz lej árfolyama: Zürich (utó) 320, Páris 1570, Budapest 353, Bécs 43750, Prága 2089.

Kadima Nyomda- és Kiadóvállalat R.-T. nyomása, Cluj, Str. Baron L. Pop (volt Brassai-u. 10.

Színház és Művészet

A Román Opera műsora

Szombat: Faust, Aidonne d'Eolie vendégjátékával, E. Penescu és H. Demetrescu első fellépésével.

MAGYAR SZÍNHÁZ

Heti műsor

Szombat 3/2-kor: Paganini. (Ifjúsági előadás nagyon olcsó helyárral. Kolbayval, Lászlóval, Ihással. Bevezető előadást tart: Kende János tanár. Sorozatszám: 144.)

Szombat 8/2-kor: Hotel Napoleon. (Francia bohózat-újdoncság, előszór. Premier-béret 20. szám. Sorozatszám: 145.)

Vasárnap 3 kor: A régi oroszország. (Ujdoncság 8-adszor. Poór Lilivel, Janovics Jenővel, Táray Ferenczel, Olcsó helyárral. Sorozatszám: 146.)

Vasárnap 6-kor: Mesék az irógepről. (Operett-újdoncság 7-szer. Kolbay Ildikóval, Mende Klárral, László Aladárral, Ihász Aladárral. Sorozatszám: 147.)

Vasárnap háromnegyedkilencor: Nótás kapitány. (Kun Magda fellépésével, László Aladárral, Ihász Aladárral. Béretszünetben. Sorozatszám 148.)

A színházi iroda hírei

Ma este Hotel Napoleon. Vidám estéje lesz ma a magyar színháznak. A legötletesebb, legsziparkázóbb szellemességű új párisi bohózatnak, a Hotel Napoleonnak a premiéréje. Bizonyos, hogy ma este 11 órakor mindenki azzal az érzéssel fog a színházból távozni, hogy még sohasem látott olyan jól. A ki két és félóra el akarja felejtetni napi buját-baját, gondjait az siessen a színház pénztárához

Olcsó zeneművek

- Bartók, Román néptáncok 60
- Román karácsonyi dalok 80
- Beethoven összes szonátái 300
- összes szimfóniái 240
- Chopin összes keringői 60
- összes mazurkái 120
- összes balladái, Polonaisei 80
- Grieg, Peer Gynt suite I, II. 80
- Lierische stüchét 80
- Liszt, összes magyar rapszodiák I, II. 100
- Mozart összes szonátái 150
- Menoelsohn, Lieder, ohne Worte 80
- Schumann, Jugendalbum 60
- Opern in Heim I, II. 20-20 legszebb operagyűjtemény 600
- Operák, Aida, Traviata, Carmen stb. a Musik f. albéból 25
- Brahms Bruchner, Hajdu, Rubinstein, Tschaikowsky füzetek a Corona Collectionból 25
- Bárd, Moravetz, Nádor és Rózsavölgyi karácsonyi albumok 175

Énekalbumok

- Schubert Album I-IV 160
- Schumann Album I 120
- Schumann Album II-IV 160

Hegedűdarabok zongorakísérettel

- Beethoven összes szonátái 240
- Hajdu összes szonátái 120
- Mazart összes szonátái I/II 120
- Opern in Heim I/II. 20-20 legszebb operagyűjtemény 140

Az itt felsorolt összesekották megvannak raktárunkon és azokat azonnal szállítom.

Jegyzéket azonnal küldök bérmentve

Király János
zeneműkereskedőse
Cluj, Főter Pleshánia-ép.

és biztosítsa helyét a Hotel Napoleon ma este premiérére.

Kun Magda A nótás kapitányban. Igen érdekes vendégfellépés lesz vasárnap este a magyar színházban. Egy fiatal szubrett fog fellépni Borcsa szerepében, a kiről azt mondják a hozzáértők, hogy az operettesziopadok legígéretesebb reménye: Kun Magda.

Gerolsteini nagyhercegnő. Bárdi Gabi játszotta utoljára ez előtt 30 évvel a Gerolsteini nagyhercegnő címszerepét. Offenbachnak ez a gyönyörű operettje, a melyben több a dallam és zenei finomság, mint 10 modern operettben együttvéve a jövő hét pénteki estéjén premiére térletben fog színpadkerülni. A mai generáció nem ismeri a Gerolsteini nagyhercegnőt, de meg fog róla győződni, hogy sokkal szebb, sokkal értékesebb, mint bármely modern operette. Igen nagy gondtal, szeretettel készült reá a színház énekes személyzete a Stephanides József vezetésével, a ki hónapok óta végzi a betanítás fáradságos munkáját. A Gerolsteini nagyhercegnő Kolbay Ildikó lesz, de igen hálás a szerepe Mende Klárinak, László Aladárnak, Ihász Aladárnak, Leőveynek, Réthelynek, Selmeicinek is.

Oroszország — olcsó helyárral. Vasárnap délután pont 3 órakor kezdődik az idei évad legizgalmasabb, legszenzenésőbb sikerű újdoncságának, az Oroszországnak az előadása. Ezt az előadást olcsó helyárral tartják meg a főszerepekben Poór Lilivel, Tárayval, Janovics Jenővel.

Mesék az irógepről, — félhatkor. A nagyszerű Mesék az irógepről, holnap vasárnap félhatkor kerül színpad Kolbayval, Mende Klárral, Lászlóval, Ihász Aladárral, Réthelyivel, Löveyvel.

Apróhirdetések

Egyszeri közlésnél egy szó 5 lej, vastagabb betűvel 10 lej. Legkisebb apróhirdetés 50 lej. Állást keresőknek 30% kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Jellegű leveleket csak úgy továbbítunk ha portóbélyeg mellékelve van. **Eljegyzési hírek díja 250 lej, előfizetésnek 150.**

Utazók Berkovicsné vendéglője.

megnagyobbítva

Oradea, Str. Nicolai Iorga (Zöldfa-u.) 19.

Ízletes háziokost. Mérsékelt árak

T. Hölgyek!

Modern bubi transformációk, Postiche frizetek felelősség mellett a legolcsóbban és legelkiesmeretesebben nálam szerezhetők be Tartós villanyos ondolás, amelynek tartósságáért 6-7 hónapig felelek. Párisból kintüntetve hajfestéseti ténem. Minden színben, feismerhetetlenül, Párisi hennével, csak MUSSA Gyulánál kapható, Str. Memorandului 10. Estélyi és színes parókák kölcsönzése.

Paraszónyegek-kezeletlen szőkésége? akkor írjon a következő címre: Schulhof Emilné „ORIENT“ Szővőművészeti iroda ORADEA-MARE, Str. Episc. Giorogariu No 14 mely már évek óta a leg-tökéletesebb gyapú és seleyen perzsa-át, svéd és francia szövött szőveltek, első-rangú angol gyapjú és seleyen fonák, szőnyegtervek, szővőkellékek, legelőnyösebb bevezési forrás. Vidéki rendelések utánvétel gyorsan és pontosan eszközöltetne.

Szigeten Wieslu Samu orth. שש bodegájában vásároljon be. 3508 Oradea. Remélem kedd délután háromnegyed-negykor érkezhetem. Intézd el ugyanott várj negyedótkor. Csókollak.

Belga kirakat-táblalívég cca 8 mm. vastagságban 1 drb. 108-278 nagy, 1 drb. 108-178 nagy, mindkettő külön 10 ctm. széles erős ajtókerettel ellátva jutányosan eladó. Goldmann Herman, Reghin.

Ha Szigetre utazik, okvetlen keresse fel Adler Pinkász orth. שש vendéglőjét. Kintűnő konyha. Utazóknak kedvezmény. Str. Bogdan Voda 24.

Zongora
Stelzhammer gyártmányu kintűnő hangu teljesen jó állapotban 28.000 lejért sürgősen eladó.

Rosenberg
zongora raktár Cluj Calea Victoriei 5

SZERKESZTŐSÉG és KIADÁS

Cluj, Str. Baron L. TELEFON: 9

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre
Félévre
Negyedévre
Egy óra
X. évfolyam *

★ 1927 decembe
★ 5688 Kiszlev

UJ ÉKSZER

FENYŐ HE

óra és éksz

CLUJ, PIATA

Dus raktár a legmod és dísz tárgy

Szolid kiszolgálásért a teljes garan

A kremisi

Bizonyosan lesznek kremisi esküdtetek, meg mondtak attól, hogy nosztévo fölött a halálják, gyáváknak fogják szétesen ezek a könnyűpözba vágva magukat, esküdtetek elítélni, me ban különösképen divasíteni azokat, akik az szavát gunyos szavakkal szótkák ledorongol

Es mégis ennek, sőt a kremisi esküdték megvüket a tiszta és jó emnévsorába iktassák, mer az emberiség mellett ságot. A kremisi polgár az emberi élet elvétele formák között is, a legbálatást rója az élő leéletet elvenni, anélkül adni tudnók, egyike a kedeteknek. Még forra amikor a szenvedélye vagy egy új világ me denek, százaszorosan me hogy az életet elvehet

Igaz, hogy a kremisi gyilkos fölött kellett v halálos ítéletet, tehát aki maga sem tisztelte cipiumát. Es hogy még gukra a kremisi polgár kimondását, ez azt bizony egy kisdid sarkában az ret megfutamodott a gben az öles gondolata polgárok részméltek idóket élünk, amelyek elég volt a vérontásból apagyilkosnak is meg k

Kétségtelen, hogy a gettel jelenség me még elszigetelt jelenségekbe sőbbi általános jelenség emberi élet olyan olcsó böző „büntető exped Afrikaiban, akár pedig százakat és ezeket gyi eset valósággal üdítő r gos mementó, amelyet rendszerint civilizálatl dig civilizációra hiva felelőtlenjei végre m szíveljenek.

A kremisi eset a mi

Vasárnap a Mag

3-kor: Orosz
Fél 6-kor: Me
Mende
Háromnegyed 9
vendég